

 ACTUALITEIT

Focus op het gewijzigde Burgerlijk Wetboek inzake mandeligheid en openingen

 ONZE GEMEENTEN

Koekelberg en Aït Youssef Ou Ali in het hart van de Belgisch-Marokkaanse samenwerking

 ACTUALITEIT

De Brusselse mobiliteit op studiebezoek in Berlijn

Nieuwsbrief

Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad

SPECIAAL DOSSIER: HOE DE DIENSTVERLENING VAN DE BRUSSELSE OVERHEIDSDIENSTEN DIGITALISEREN?

Nr. 133

AFGIFTEKANTOOR : BRUSSEL X
TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
MAART-APRIL 2023
ERKENNINGNUMMER P 921662

Het Ultieme Stemhokje®

Het lijkt nog heel ver weg, maar in mei 2024 vinden de Europese Verkiezingen plaats. In oktober 2024 zijn in België de provincieraads-, gemeenteraads- en districtraadsverkiezingen. Vandaar dat wij u graag onze stemhokjes onder de aandacht willen brengen. Ons stemhokje voldoet aan het Koninklijk besluit BIZA (febr. 2023) met een hoogte van 2.10 mtr.

Het Ultieme Stemhokje®

Het Ultieme Stemhokje® Plus

Het lichtgewicht, snel opstelbare/invouwbaar Ultieme Stemhokje® zonder losse onderdelen bewijst al 15 jaar zijn dienst bij de verkiezingen en is dus uitermate duurzaam. Inmiddels zijn er ruim 65.000 geleverd in meer dan 12 landen waaronder aan meer dan 110 gemeentes in België. De multifunctionele eigenschappen zijn ook nog steeds een pluspunt.

LED-armatuur 2400 Lux, optimaal voor slechtzienden

Schrijfblad gefixeerd in stemhokje

Ingevouwen 74 mm

Voor meer info, afbeeldingen, specificaties en prijzen (geldig t/m 31-12-2023) zie verkiezingsshop.nl.

Wij komen graag in uw gemeente langs voor een vrijblijvende demo.

Van Beem & Van Haagen info@vbenvh.nl +31 20 314 0900

VAN BEEM
PARTNERS
VAN HAAGEN

INHOUD

EDITORIAAL: DIGITALISEREN ... OP EEN SLIMME MANIER? 04

SPECIAAL DOSSIER

DE JOIN, BOOST, SUSTAIN-VERKLARING: VOOR EEN DUURZAME DIGITALISERING 05
SMART CITY: DE ZEVEN KRACHTLIJNEN VAN EEN AMBITIEUS PROJECT 07
BRUSSELS YOUTH TO DIGITAL: JONGEREN DICHTER BIJ DE ADMINISTRATIE BRENGEN . 09
DE GEWESTELIJKE ONTHAALSTRATEGIE: NAAR EEN EENVOUDIGER ADMINISTRATIEF
ONTHAAL IN HET BRUSSELS GEWEST 11

ONDER DE LOEP

BESTUURLIJKE POLITIE: EEN COMPLEET DOSSIER (3/5). DE VERSCHILLENDE SOORTEN
HANDELINGEN EN DE BEVOEGDE PARTIJEN 12

ACTUALITEIT

FOCUS OP DE WIJZIGINGEN IN HET BURGERLIJK WETBOEK BETREFFENDE
MANDELIGHEID EN OPENINGEN VOOR GEMEENTEN 18

ONDER DE LOEP

DE RECHTSGEDINGEN VAN DE GEMEENTE: HOE WERKT HET? 24

ACTUALITEIT

DE BRUSSELSE MOBILITEIT OP STUDIEBEZOEK IN BERLIJN 27

NIEUWS VAN HET GEWEST

DE TOEKOMSTEN VAN BRUSSEL, LAATSTE KANS OM JE STEM TE LATEN HOREN EN
BRUSSEL HERUIT TE VINDEN! 32

IN ONZE GEMEENTEN

KOEKELBERG EN AÏT YOUSSEF OU ALI IN HET HART VAN DE BELGISCH-MAROKKAANSE
SAMENWERKING 34

EUROPAGINA

DE AANBEVELINGEN VAN DE MONITORINGSCOMMISSIE VAN HET
HANDVEST INZAKE LOKALE AUTONOMIE 40

Nieuwsbrief

Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad

Nr. 133

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
MAART-APRIL 2022

DIRECTIE:

Corinne François

COÖRDINATIE:

Céline Mercier

REDACTIE:

Quentin Vanhay, William Verstappen, Lejla
Celikovic, Maxime Banse, Sofia Douieb,
Valentine Snoeck, Philippe Moreau, Nina
Ramos, Sophie Van Den Berghe, Charlotte
Mali, Boryana Nikolova

VERTALING:

Patrice Van Laethem, Fleur De Grauwe SRL

SECRETARIAAT:

Joao André

ABONNEMENTEN:

02 238 51 49

welcome@brulocalis.brussels

RECLAME:

Target Advertising

02 880 59 14 of 081 55 40 78

www.targetadvertising.be

Credits foto's:

Belga Image, Unsplash, Pixabay, Pexels

FOTO COVER:

Pixabay

Nieuwsbrief wordt gedrukt op 100%
gerecycleerd papier.

Cette revue existe aussi en français. Si
vous souhaitez recevoir le Trait d'Union,
contactez notre secrétariat:

welcome@brulocalis.brussels

Sinds 2002 is Nieuwsbrief-Brussel integraal
beschikbaar op

www.brulocalis.brussels

Gepubliceerd met de steun van

BRULOCALIS, Vereniging Stad en
Gemeenten van Brussel

Aarlenstraat 53 bus 4 - 1040 Brussel

Tel 02 238 51 40

welcome@brulocalis.brussels

www.brulocalis.brussels

DIGITALISEREN ... OP EEN SLIMME MANIER?

Het was verleidelijk om in dit nummer, waarin we stilstaan bij digitalisering en administratieve vereenvoudiging, vooral de machine met artificiële intelligentie (AI) aan het woord te laten en te gaan bevragen. Dergelijke machines halen steeds vaker het nieuws. U mag raden welke delen van deze tekst het resultaat zijn van een gesprek met een chatbot die aangedreven wordt door AI ...

Kan men trouwens de dienstverlening aan de bevolking, de digitalisering en de administratieve vereenvoudiging in onze gemeenten vooruithelpen met behulp van artificiële intelligentie? Zit zij al in de tools die aan de basis liggen van de smart city? AI faciliteert. Nu al. Maar mogelijk ook nog later. Om bv. repetitieve taken te automatiseren (administratieve formulieren bv. gezinssamenstelling), of bij het aansturen van bepaalde diensten en infrastructuren (energienetten, openbaar vervoer, verkeerslichten enz.) en om snel en efficiënt grote hoeveelheden gegevens te verwerken. Zo kunnen bv. risicozones voor de verkeersveiligheid in kaart gebracht worden, of kan men de woonbehoeften van de mensen gaan achterhalen ... Politici zouden hierdoor met kennis van zaken beslissingen kunnen nemen aan de hand van gegevens uit verschillende bronnen: sociaal-economisch, milieu, gezondheid, enz. AI bespaart de overheid tijd door menselijke fouten te beperken en verbetert de kwaliteit van de dienstverlening en de communicatie met de burger (chatbots of virtuele assistenten die de meest voorkomende vragen kunnen beantwoorden).

Heel wat voordelen dus, maar AI brengt ook heel wat risico's met zich mee als men er niet goed mee omspringt. Recent uitte men heel wat bezorgdheid over AI. Terecht onderstreept men dat men AI op een ethische en verantwoorde manier moet gebruiken en ervoor moet zorgen dat de fundamentele rechten en vrijheden van de burgers worden geëerbiedigd. De Raad van Europa ziet er op dit gebied op toe dat in de digitale omgeving de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat worden beschermd en bevorderd: in 2019 werden ethische richtsnoeren inzake AI gepubliceerd. Daarbij wordt uitgegaan van respect voor de menselijke waardigheid, bescherming van de mensenrechten, billijkheid, transparantie en verantwoordelijkheid.

Ook op lokaal niveau moeten we zorgen voor ethisch en verantwoord gebruik, met als uitgangspunten transparantie, toestemming, anonimiteit, verantwoordelijkheid voor de veiligheid en integriteit van de gegevens ... om te zorgen voor een goed bestuur met betrekking tot deze gegevens en zo het (broze) vertrouwen van onze burgers in hun instellingen te behouden.

In het algemeen is de digitalisering van onze diensten weliswaar een goede zaak voor bepaalde burgers en voor onze overheidsdiensten. Maar dat kan alleen maar zo blijven zolang ze andere kanalen niet volledig vervangt en zolang men de digitale kloof die daardoor ontstaat, blijft overbruggen. Want achter deze steeds verdergaande digitalisering moeten we niet vergeten dat een aantal Brusselaars niet over de nodige digitale vaardigheden beschikt, thuis geen computer heeft of zelfs geen stabiele internetverbinding heeft, of een van onze nationale talen niet goed machtig is of laaggeletterd is.

De digitalisering van onze samenleving moet dus doordacht en respectvol gebeuren. Iedereen moet een gelijkwaardige toegang tot informatie en openbare dienstverlening krijgen. Zoals we tijdens corona hebben gezien, heeft niets ooit de empathie van het menselijk contact vervangen - die we trouwens ook vaak emotionele intelligentie noemen. Die blijft onvervangbaar (en gelukkig maar).

Olivier Deleuze,
Voorzitter Brulocalis

> William Verstappen, adviseur bij Brulocalis

DE JOIN, BOOST, SUSTAIN-VERKLARING: VOOR EEN DUURZAME DIGITALISERING

In het Brussels Gewest zien we nu al een aantal jaren steeds meer synergieën en initiatieven rond digitalisering en administratieve vereenvoudiging. De lokale besturen lijken nu bewust te zijn van de vele uitdagingen die daarmee gepaard gaan, zowel voor het personeel als voor alle potentiële gebruikers. Ratificatie van de Europese Verklaring "Join, Boost, Sustain" door de Stad Brussel in 2021, lancering van het Smart City-plan in maart 2023, invoering van het Easy Way-plan 2020-2025 door *easy.brussels* ... In deze Nieuwsbrief gaan we dieper in op al deze projecten.

> Aude Robert, Smart City-coördinator bij Stad Brussel.

EEN EUROPEES KADER

De "Join, Boost, Sustain-verklaring" werd in 2019 gelanceerd onder het Finse voorzitterschap. De verklaring is de start van het living-in.eu-project, dat als uitgangspunt moest dienen voor een "Europese" digitalisering van steden en lokale besturen. Het initiatief wordt ondersteund door de Europese Commissie, het Comité van de Regio's en het Eurocities-netwerk van grote Europese steden.

Hoewel de verklaring alleen door overheidsinstaties kan worden ondertekend (tot nu toe is de stad Brussel het enige Brussels lokaal bestuur dat dat heeft gedaan), kunnen ook verenigingen en ngo's het initiatief steunen. Brulocalis houdt zich al bijna tien jaar bezig met administratieve vereenvoudiging, digitale inclusie en digitalisering en heeft de verklaring daarom in maart 2023 ondertekend.

INHOUD EN DOEL VAN DE VERKLARING

De kernwoorden van de verklaring voor de steden en lokale besturen? Door samenwerking en het stimuleren van innovatie maatschappelijke uitdagingen aangaan. Met de hulp van digitale oplossingen moeten burgers en bedrijven immers met vertrouwen efficiënte en meer innovatieve diensten kunnen worden aangeboden.

Een ander belangrijk punt zijn data. In een context van steeds snellere en wijdverspreide digitalisering moeten gegevens via digitale platforms op verantwoorde wijze worden gebruikt. Hun kwaliteit, veiligheid en vertrouwelijkheid moeten zo goed mogelijk worden gegarandeerd.

Daarom zijn de inzet en ontwikkeling van open, interactieve, veilige, sector- en grensoverschrijdende platforms als middel om de digitalisering te versnellen, centrale elementen van deze verklaring.

Met de ondertekening van de tekst onderschrijven de ondertekenaars de volgende principes:

- de burger staat centraal;
- een stadsgestuurde aanpak voor de hele EU;
- de stad wordt gezien als een open en burgergericht innovatief ecosysteem;
- ethische en maatschappelijk verantwoorde toegang, gebruik, uitwisseling en beheer van data;
- de rol van technologieën als belangrijke katalysatoren;
- op open normen en technische specificaties gebaseerde interactieve digitale platforms, "application programming interfaces" (API's) en gedeelde datamodelen.

Anderzijds verbinden de ondertekenaars zich ertoe om samen duurzame financiële,

technische en juridische maatregelen uit te werken, ook te zorgen voor opleiding en aan capaciteitsopbouw te doen. Zij kunnen hiervoor samenwerken en ervaringen uitwisselen in thematische werkgroepen.

Door de voorwaarden te scheppen voor de digitale ontwikkeling van steden en regio's op basis van gemeenschappelijke normen, technologieën en principes, wil de verklaring de levenskwaliteit van ten minste 300 miljoen Europese burgers tegen 2025 verbeteren.

De eerste *Eurocities Mayors Digital Assembly* wordt van 12 tot 15 juni in Brussel gehouden als onderdeel van de *Brussels Urban Summit* (BUS).

EEN LANCEERPLATFORM VOOR DIGITALISERING BIJ DE STAD BRUSSEL

In 2021 heeft de Stad Brussel officieel de "Join, Boost, Sustain-verklaring" ondertekend en zich daarmee gevoegd bij niet minder dan 139 Europese lagere overheden die besloten hebben de digitalisering van hun stad ter hand te nemen. Aude Robert, Smart City-coördinator van de Stad Brussel, beantwoordt onze vragen over deze ratificatie en over de gevolgen voor de stad, alsook de redenen die haar ertoe brachten de verklaring te ondertekenen.

Hoe is de stad op de hoogte geraakt van de "Join, Boost, Sustain-verklaring"?

Aude Robert: *Onze IT-partner i-City kwam in december 2020 in contact met de Living-in.eu-beweging (binnen het directoraat-generaal CNECT van de Europese Commissie) en zij hebben de verklaring en de beweging in januari 2021 aan de stad voorgesteld. De cel Smart City heeft daarop het ondertekeningsproces van de verklaring op zich genomen.*

JOIN, BOOST, SUSTAIN

Wanneer en waarom heeft de stad ervoor gekozen de verklaring te ondertekenen?

A.R.: Na deze presentatie besloot de Stad Brussel de verklaring te ondertekenen en zich in april 2021 officieel bij de beweging aan te sluiten. De waarden en principes van de verklaring sluiten aan bij het meerderheidsakkoord van de Stad Brussel en bij onze visie op digitalisering van het gemeentebestuur. We zagen het ook als een nieuwe kans om contacten te leggen met andere steden en gemeenten in de Europese Unie en mogelijke samenwerkingen aan te gaan voor concrete projecten.

Wat houdt deze bekrachtiging in voor de stad en de bevolking?

A.R.: Praktisch, we engageren ons als lokaal bestuur in het netwerk. We nemen deel aan de webinars en evenementen van de Living-in.eu-beweging. Zo blijven we op de hoogte van de Europese actualiteit inzake digitalisering: nieuwe regelgeving, projectoproepen, mogelijkheden voor internationale samenwerking, enz. We dragen ook zoveel mogelijk bij aan de besprekingen en brengen onze eigen ervaring ter tafel.

Met deze verklaring tonen we aan de mensen nogmaals dat we digitale projecten willen opzetten met een reële meerwaarde voor hen. We willen hun levenskwaliteit en de openbare dienstverlening verbeteren en een duurzamere stad tot stand brengen. Wij willen ook bijzondere aandacht besteden aan inclusie en mensenrechten, alsook aan burgerparticipatie en een sterkere sociale samenhang. We willen dat onze projecten doeltreffend zijn en garanties bieden voor transparante, veilige en vertrouwelijke gegevens.

Heeft de Stad bij de verschillende acties in het kader van deze verklaring concrete en logistieke steun ontvangen? Zo ja, van wie en in welke gedaante(n)?

A.R.: De Living-in.eu-beweging draait veel op informatie-uitwisseling, via webinars of via het online platform waarop een groot aantal interessante documenten of artikelen te vinden zijn (bijvoorbeeld over Local Digital Twins, Urban Data Platforms, regelgevende ontwikkelingen op het gebied van artificiële intelligentie, enz.). We hebben bijvoorbeeld al contact kunnen opnemen met de stad Helsinki naar aanleiding van een webinar over hun Digital Twin, voor feedback en advies over de implementatie van dergelijke tool. Dankzij deze beweging kunnen we ook op de hoogte blijven van de Europese financieringsmogelijkheden voor projecten.

Aan welke zaken uit de verklaring geeft de stad prioriteit?

A.R.: Onze nieuwe Smart City-strategie wil een duurzame digitalisering van de stad helpen bewerkstelligen. In de projecten van de roadmap is technologie een middel om de levenskwaliteit op ons grondgebied te verbeteren en efficiëntere openbare diensten aan te bieden.

We werken aan de governance en het databeheer, en besteden daarbij veel aandacht aan standaardisatie, uitwisselbaarheid en vrije toegang.

Wij zijn ook bezig onze engagementen te formaliseren en een actieplan op te stellen rond digitale rechten (met de steun van de Cities Coalition for Digital Rights¹). Wij blijven de mensen en hun behoeften in het middelpunt van onze projecten plaatsen en willen hen allemaal meenemen in die digitalisering.

Ten slotte geloven wij dat internationale samenwerking essentieel is om ambitieuze projecten te kunnen opzetten, bijvoorbeeld via Europese projectoproepen.

De verklaring voorziet in de mogelijkheid om deel te nemen aan specifieke werkgroepen. Hoe gebeurt dit? Welke zaken worden daarin besproken?

A.R.: Het is mogelijk zich voor deze werkgroepen in te schrijven via het Living-in.eu-platform, en dan voor de bijeenkomsten uitgenodigd te worden. Er zijn niet al te veel vergaderingen en daarom betekent het niet al te veel werk.

Er zijn groepen die zich toeleggen op:

- Digitale oplossingen: Local Digital Twin, Urban Data Platform, AI Procurement, Citizen Card, Digital Neighborhood Instrument, enz;
- De standpunten van de beweging: een technisch engagement, over onderwijs en opleiding, maar ook financieel, over monitoring en evaluatie, en het wettelijke aspect.

Hebt u nog tips of aanbevelingen voor gemeenten die ook mee willen doen?

A.R.: Zoals bij elke samenwerking in een internationaal netwerk, geef ik als raad mee om te focussen op wat je uit de Living-in.eu beweging kunt halen voor jou en om je aan te sluiten bij de echt relevante werkgroepen voor jouw organisatie, waar je je ervaring kan delen en nuttige informatie kan ophalen. Op die manier vermijd je dat je verloren loopt in onbegrijpelijke vergaderingen!

Ofschoon het zinvol is om een centraal aanspreekpunt te hebben voor de contacten met de beweging, is het ook aangewezen om meerdere collega's uit te nodigen voor de vergaderingen en hierop mensen uit te nodigen met expertise over de behandelde onderwerpen.

1. Het netwerk Cities Coalition for Digital Rights, dat in november 2018 op initiatief van de steden Amsterdam, Barcelona en New York is opgericht, is inmiddels een groepering van wereldwijd meer dan 50 steden. In dit netwerk ondersteunen de betrokken steden elkaar bij de uitvoering van overheidsbeleid op het gebied van digitale rechten, proberen zij gemeenschappelijke digitale uitdagingen op te lossen en werken zij aan de ontwikkeling van wettelijke, ethische en operationele kaders ter bevordering van de mensenrechten in digitale omgevingen. Bron: <https://citiesfordigitalrights.org/>

> William Verstappen, adviseur bij Brulocalis
> Quentin Vanhay, externe communicatie Brulocalis

SMART CITY: DE ZEVEN KRACHTLIJNEN VAN EEN AMBITIEUS PROJECT

De laatste jaren zit de stad Brussel volop in een stroomversnelling naar een meer digitale, open en dynamische stad. Kortom, Brussel wordt een smarter city. De stad heeft bv. de Europese verklaring "Join, Boost, Sustain" bekrachtigd, en werkt lokaal ook aan andere projecten. Fabian Maingain, schepen van Economische Zaken, Werkgelegenheid, Smart City en Administratieve Vereenvoudiging, praat over deze verklaring en over de details van het *Smart City*-project, dat op 17 maart officieel van start is gegaan.

> Fabian Maingain, schepen van Economische Zaken, Werkgelegenheid, Smart City en Administratieve Vereenvoudiging

Waarom is het voor de stad Brussel belangrijk om de verklaring "Join, Boost, Sustain" te ondertekenen?

Fabian Maingain: De stad zit rond digitalisering en duurzaamheid in veel Europese netwerken en werkt mee aan aanverwante projecten. Denk bijvoorbeeld aan *Eurocities* of de *Cities Coalition for Digital Rights*.

Via deze projecten en netwerken kan de Stad ervaringen uitwisselen en samenwerken aan projecten met meerdere partijen, waardoor zij sneller vooruitgang kan boeken in haar digitale en duurzame overgang.

Bovendien heeft de burgergerichte aanpak in de verklaring voor mij een bijzondere weerklank. Ik ben daar sinds het begin van mijn mandaat mee bezig. Zo is er bijvoorbeeld het nieuwe burgerportaal MyBxl en het CiRM/CMT ontwikkeld, waarmee de burger via

meerdere kanalen kan zien hoe zijn dossier evolueert. Dat is de huidige digitale revolutie. De burger en zijn behoeften staan centraal in het doen en laten van onze administratie.

Ten slotte spelen ook de ethische kwesties achter het steeds ruimere gebruik van digitale technologieën door lokale besturen (persoonsgegevens, toegankelijkheid, enz.) een hoofdrol voor de Stad Brussel.

De stad lijkt bijzonder actief te zijn op het vlak van administratieve vereenvoudiging, digitale technologie en Smart City, zoals blijkt uit de maatregelen voor het onthaal van de burgers in Brucity (nvdr: het nieuwe administratieve centrum van de stad Brussel) of de beurs voor digitale beroepen die onlangs op 7 maart werd georganiseerd om de sector te promoten ...

F. M.: De Stad Brussel beschouwt technologie als een transversaal beleidsinstrument waarmee ze haar openbare dienstverlening efficiënter kan maken en haar opdrachten en ambities beter kan verwezenlijken.

Door de digitalisering van de dienstverlening aan de burgers hebben we bij de overgang naar Brucity al onze interne processen grondig herbekeken. De focus lag daarbij op:

de administratieve vereenvoudiging;

een horizontale logica binnen de werking van onze diensten, waarbij de burger en zijn dossier centraal staan.

Voorts wil de stad met haar Smart City-beleid door middel van nieuwe technologieën de levenskwaliteit van haar inwoners verbeteren en de klimaatuitdaging aangaan.

Ten slotte is IT ook een van de belangrijkste beleidsterreinen van de stad voor de werkgelegenheid. Opleiding en de verwerving van digitale vaardigheden zijn tegenwoordig fundamenteel voor het vinden van een job. Daarom investeert de stad hier veel in via de openbare computerruimtes en het jobhuis. Bovendien wordt volgens een studie van

Agoria verwacht dat het aantal vacatures in ICT (informatie- en communicatietechnologieën) tegen 2030 met 18% zal stijgen. Het is dus belangrijk om zich nu al te positioneren en deze tewerkstellingsmogelijkheden voor de Brusselaars niet te missen. In dat opzicht lopen er tal van projecten: de jobbeurs voor de digitale sector met de grote bedrijven op het terrein, of de opleiding van jongeren in artificieel intelligentie.

De officiële lancering van het Smart City-plan van de stad vond plaats op 17 maart. Wat zijn de krachtlijnen van het plan? Rond welke zaken wordt eerst gewerkt?

F. M.: Het plan is onderverdeeld in zeven beleidsambities:

- Een open en solidaire stad
- Een nabije stad
- Een veranderende stad
- Een gezonde stad
- Een stad in beweging
- Een dynamische en intelligente stad
- Een participatieve en voorbeeldige stad.

Met dit plan willen we de stad Brussel de 21e eeuw binnenloodsen. De huidige technologische vooruitgang moet ten dienste staan van de burger en het milieu. Naar het voorbeeld van Barcelona, Helsinki en Oslo leggen we de lat hoog: betere openbare diensten, een beter aanwending van de middelen, een beperking van de impact van de stad op het milieu, maar ook responsabilisering van de stad, de ondernemingen, de onderzoekers en alle inwoners. Zoals u ziet, zijn we getuige van een echte paradigmaverschuiving, in lijn met de strategie BXL2021 (nvdr: een project van de stad Brussel om de bevolking te betrekken bij een denkoefening over de bouw van het nieuwe administratieve centrum en de organisatie van de diensten).

Zoals eerder gezegd, gaat het plan voor een horizontaal bestuur en wil het daarbij een nooit

eerder gezien efficiënte aanpak van domeinen die dringend beter gecoördineerd moeten worden, zoals mobiliteit, milieu, waterbeheer, hulpbronnen, afval, bestrijding van de klimaatverandering, onderwijs, netheid, veiligheid, enz. Met andere woorden, het plan zal de verschillende ecosystemen van onze stad volledig veranderen en, durf ik te zeggen, een echte visie voorstellen, een Smart City-cultuur.

Het plan is logischerwijs gebaseerd op ICT, die een echte hefboom vormt dankzij de kapitalisatie van gegevens en hun coördinatie in de hele waardesysteemketen: van verzameling tot beheer en verwerking, via interoperabiliteit en gebruik. Daarom wordt parallel met het Smart City-plan ook aan een datastrategie gewerkt. Deze strategie stoelt op 4 missies:

- Nieuwe rollen en een governancestelsel voor de Smart City-strategie opzetten;
- Nieuwe processen en werkmethoden uitproberen via een aantal voorbeeldprojecten alvorens ze overal toe te passen;
- De kwaliteit en interoperabiliteit van gegevens tussen verschillende afdelingen verbeteren;
- Het personeel de kans geven competenties te verwerven.

Wat zijn de ambities van dit plan voor de mensen, maar ook voor de gemeenteambtenaren?

F. M.: We starten nu met Smart City. Maar binnen deze visie zijn al innovatieve initiatieven genomen om de dienstverlening aan de burgers efficiënter te maken en het groeiende Brusselse innovatie-ecosysteem te coördineren en te structureren. Het nieuwe burgerportaal van de Stad Brussel, MyBXL, is daar een goed voorbeeld van. Door de harmonisatie van de software en de digitalisering van alle processen van de verschillende diensten van de Stad krijgt de bevolking een duidelijk beeld

van de status en de voortgang van haar dossiers.

En dit is nog maar het begin. De behoeften evolueren en de technologieën nemen een hoge vlucht. Wij zijn van plan de methoden en doelstellingen mee te laten evolueren in de richting van een geharmoniseerde en vereenvoudigde administratie in dienst van de bevolking en van maatschappelijke vraagstukken waarvan de dringende noodzaak niet meer ter discussie staat. 📍

VERENIGING IN ACTIE

LAST MINUTE

OCMW

WEBINAR: STUDENTEN & MAATSCHAPPELIJK WERKERS VAN DE BRUSSELSE OCMW'S

De Federatie van Brusselse OCMW's organiseert in samenwerking met haar Waalse tegenhanger en ARES (de Académie de Recherche et d'Enseignement supérieur) op 23 mei van 10u tot 12u een webinar over de hervorming van het zogenaamde "décret paysage" (het landschapsdecreet) van de Franse gemeenschap en over de nieuwe regels voor alle nieuwe studenten. De maatregel heeft gevolgen voor het werk van de maatschappelijk werkers die studenten in het OCMW begeleiden, meer bepaald voor de academische kalender, de financierbaarheid, de *aide à la réussite*, enz. Het doel is de maatschappelijk werkers beter te wapenen in hun ondersteunende rol.

Voor meer informatie over het programma en inschrijving kunt u terecht op onze website: www.brulocalis.brussels.

> Quentin Vanhay, medewerker externe communicatie bij Brulocalis

BRUSSELS YOUTH TO DIGITAL: JONGEREN DICHTER BIJ DE ADMINISTRATIE BRENGEN

Het Brussels Gewest werkt momenteel volop aan de uitvoering van het administratief vereenvoudigingsplan Easy Way 2020-2025. Daarbij ook aan Brussels Youth To Digital, een project ondersteund door easy.brussels. De bedoeling van het project is zowel eenvoudig als complex: de behoeften en verwachtingen van jongeren beter afstemmen op de wereld van de administratie, de ambtenaren voorbereiden om meer aangepaste diensten te kunnen aanbieden en ten slotte de jongeren bewust maken van de modernisering die momenteel binnen de verschillende diensten plaatsvindt.

EASY WAY, EEN PROJECT DAT HET GEWEST WAARDIG IS

Dit vijfjarenplan¹ is uiteraard niet alleen gewijd aan de nieuwe generatie en aan haar interactie met de overheid, maar wil de werking van de Brusselse administratie ook volledig herbekijken. Het moet eenvoudiger. De administratie moet het leven van de burger bij de administratieve stappen die hij zet, vergemakkelijken. Dit is des te waardevoller omdat hiermee ook de zwakke punten aangepakt kunnen worden die tijdens corona aan het licht zijn gekomen.

Het plan *Easy Way* wil inclusief zijn en reserveert dus logischerwijs een speciale plaats voor de nieuwe generatie.

BRUSSELS YOUTH TO DIGITAL, NODIG IN HET BRUSSELS GEWEST

Het project *Brussels Youth To Digital* wil de huidige, al duidelijk zichtbare digitalisering van het openbaar bestuur, promoten bij de jeugd: *Itsme* en zijn vereenvoudigde authenticatie, het elektronische loket *IRISbox*, de mailbox *eBox*, de digitale kanalen zoals chatbots en andere sociale netwerken ... Zoveel tools die procedures eenvoudiger moeten maken en beter aansluiten bij de voortdurende digitalisering van onze maatschappij.

Hoewel Brussel de jongste bevolking van het land heeft, is het risico op digitale uitsluiting vrij groot, vooral voor jongeren uit gezinnen met een laag inkomen. Tussen 18 en 25 jaar oud zijn betekent niet automatisch dat men digitaal geletterd is, dus inclusie moet een prioriteit blijven. Vandaar het belang om dit deel van de bevolking een speciale plaats te geven in het administratieve vereenvoudigingsplan, teneinde de uitdaging van de digitale integratie van jongeren aan te gaan, ook al worden zij doorgaans geacht vertrouwd te zijn met digitale technologie.

Om deze doelstellingen en uitdagingen aan te gaan, bestaat het project *Brussels Youth To Digital* uit drie hoofdlijnen.

HET TERREIN EN ZIJN EVOLUTIE BESTUDEREN

Als eerste moest natuurlijk een analyse uitgevoerd worden. Men moet eerst kunnen begrijpen wat de realiteit op het terrein is, hoe deze evolueerde en wat de overheid kan bijdragen.

Een eerste contact met het doelpubliek werd gelegd bij een stand op het salon SIEP (Service d'Information sur les Etudes & les Professions) in november 2022 die als test voor het project diende. Dit was een gelegenheid om uit te wisselen met de onderwijssector en jongeren bewust te maken van het gebruik van de verschillende digitale hulpmiddelen die in het Gewest al bestaan.

Easy.brussels kon ook een analyse laten uitvoeren om de situatie zo goed mogelijk te objectiveren en zo de omgeving waarin het project *Brussels Youth To Digital* moet worden uitgevoerd in kaart te brengen.

Daarnaast heeft easy.brussels een onderzoek uitgevoerd naar de gewoonten en behoeften van gebruikers in de leeftijdsgroep 18-25 jaar. Uit deze studie zijn meerdere aanbevelingen en acties naar voren gekomen zoals het gebruik van gedrukt materiaal om de informatie beter te verspreiden en zo de ervaring van jonge gebruikers te verbeteren. Begin 2023 is ook een tweede onderzoek op basis van een grotere steekproef uitgevoerd bij meer dan 1.000 ionaeren.

1. De details van dit plan zijn te vinden op de website van easy.brussels: <https://easy.brussels/easy-way-naar-een-eenvoudiger-brussels-hoofdstedelijk-gewest-in-2025-2/?lang=nl>

ENKELE VOORBEELDEN VAN PRAKTIJKCASES

Brussels Youth To Digital wil het gebruik van digitale instrumenten tussen jongeren en de overheid onder de aandacht brengen en bevorderen, met verschillende concrete gevallen waarin het gebruik van deze tools het leven kan vergemakkelijken:

1. *Itsme* bij een sollicitatie voor een studentenjob: *Itsme* is een digitale sleutel waarmee men zich snel als persoon kan identificeren op een groot aantal administratieve platformen. Dit is met name het geval voor *Student@Work* dat een uitsluitend digitaal certificaat verstrekt, dat vaak cruciaal is voor het solliciteren naar een baan. Dit wordt sterk vereenvoudigd door *Itsme* dat het gemakkelijk maakt om via de applicatie in te loggen en zo toegang te krijgen tot het waardevolle document.

2. *IRISBox* voor een gezinssamenstelling: *IRISBox*, het elektronisch loket van de Brusselse overheidsdiensten stelt burgers in staat tal van documenten op te vragen, zoals de gezinssamenstelling, die vaak wordt opgevraagd tijdens diverse administratieve procedures. Zodra u op de site bent ingelogd, kan u dit document in een paar klikken downloaden.

3. *My Minfin* voor een aanvraag van financiële hulp: een goed voorbeeld van het nut van digitale hulpmiddelen is ten slotte de mogelijkheid om het rolbericht, dat vaak een essentieel document is bij het aanvragen van financiële steun van een school, te downloaden via het platform *My Minfin*.

Deze verschillende scenario's laten zien hoe gemakkelijk het is om administratieve basisdocumenten te raadplegen en op te vragen om de procedures van jongeren te vergemakkelijken. Documenten en certificaten zijn beschikbaar binnen een paar minuten en een paar klikken.

Ten slotte werkt *easy.brussels* samen met verschillende publieke en private partners (*student.be*, *BruxellesJ*, *Actiris*, *BOSA*, *Itsme*, *Febelfin*, *Caban*, *Paradigm*, enz.) om, ook daar, de acties die moeten worden uitgevoerd om jonge Brusselaars te ondersteunen bij hun administratieve procedures, doelgerichter te maken.

HET ADMINISTRATIEF PERSONEEL OPLEIDEN EN BEWUSTMAKEN

De tweede prioriteit is natuurlijk de bewustmaking van verschillende ambtenaren. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor de doelgroep in hun contacten met de overheid. Het is dus van essentieel belang dat dat contact optimaal en positief gebeurt. Hiervoor kunnen een aantal zaken gedaan worden:

- Het personeel opleidingen aanbieden over digitale inclusie en over het ontdekken en gebruik van reeds bestaande digitale tools;

- Ook opleidingen en/of bewustmaking van de gebruikers zelf aanbieden;
- De modernisering van de verschillende diensten bevorderen overeenkomstig de behoeften van dit publiek, met name op basis van het eerder verrichte onderzoek;
- Jongeren echte steun en passende bijstand bieden bij hun administratieve procedures.

Deze verschillende opleidingen lopen al sinds maart 2022 voor het eerstelijns personeel, in samenwerking met *Brulocalis* en onder toezicht van *easy.brussels*. De opleidingen werden eind van het jaar gevolgd door een onderdeel "*bewustmaking*". Er werd een werkgroep opgericht met daarin *Brulocalis*. Bedoeling is met de gemeenten samen te werken tijdens een pilootfase.

COMMUNICEREN MET JONGEREN ... EN OVERHEDEN

De laatste, maar niet de minste hoofdlijn is de uitvoering van een communicatiecampagne

gericht op het doelpubliek. Publiek dat uit verschillende lagen van de bevolking komt met soms andere noden of soms een andere beheersing van de digitale tools.

De eerste manier om dit doel te bereiken zal uiteraard een samenwerking zijn met de eerdergenoemde actoren op het terrein. Deze structuren die jongeren rechtstreeks aanspreken op tal van gebieden (zoeken naar werk, studentenjob, informatie, enz.) zijn een eerste onmisbaar contactpunt voor het project.

In 2023 en 2024 zullen ook verschillende acties onder de vorm van "roadshow" worden gepland, zoals:

- Een tweede deelname aan SIEP 2023;
- Deelname aan de Digitale Lente 2023;
- Versterking van de externe communicatie via partners;
- Bewustmakingsevenementen;
- Een communicatie- en flyercampagne in het hoger onderwijs;
- Verspreiding van informatiemateriaal via de overheidsdiensten, en een opleiding van de overheidsdiensten die voorzien is in 2024.

De bewustmaking van de overheden zal opnieuw centraal staan in de strategie, met bijzondere aandacht voor de dienst Bevolking in de tweede helft van 2023.

EEN PROJECT IN UITVOERING

Zoals u zal hebben begrepen, is het project nog niet afgerond en heeft het dus logischerwijs nog niet alle lessen en resultaten kunnen blootleggen. *Brulocalis* zal u uiteraard op de hoogte houden van de volgende evoluties van het project en van de laatste implicaties ervan!

> **Quentin Vanhay, medewerker externe communicatie bij Brulocalis**

DE GEWESTELIJKE ONTHAALSTRATEGIE: NAAR EEN EENVOUDIGER ADMINISTRATIEF ONTHAAL IN HET BRUSSELS GEWEST

Naast het *Brussels Youth To Digital*-project behelst het *Easy Way-plan* van easy.brussels nog een ander project: de onthaalstrategie via meerdere kanalen, ofwel de gewestelijke onthaalstrategie.

Het programma vloeit voort uit de vaak gehoorde vaststelling, vooral dan in de media, dat administraties soms een echte bottleneck kunnen creëren in de dienstverlening aan de burgers. Een verstikking die snel kan leiden tot frustratie.

Daarom wil deze strategie in de eerste plaats een aantal mogelijke verbeteringen aanbrengen om:

- het doorlopen van de administratieve diensten van het Gewest eenvoudiger te maken;
- diensten efficiënter te maken;
- de diensten en hun contacten met het publiek te verbeteren door meer inclusie.

Het lopende project is in september 2022 officieel van start gegaan in samenwerking met het adviesbureau Möbius, en wordt naar verwachting afgerond in mei 2023. Dan worden de

resultaten voorgesteld. De belangrijkste fasen zijn:

1. het in kaart brengen van de onthaaldiensten in het Brussels Gewest: inventarisatie van de gebruikte methodologieën binnen de besturen en nagaan wat de sterke en zwakke punten zijn (niet minder dan 56 besturen hebben aan de enquête deelgenomen);
2. de benchmarking: het analyseren van en inspiratie putten uit andere methodologieën die in andere diensten en sectoren worden gebruikt en zo mogelijke verbeterpunten vaststellen;
3. de aanbevelingen: overzicht van de verschillende mogelijke verbeteringstrajecten voor de besturen van het Brussels Gewest;
4. de bekendmaking van de resultaten.

De eerste fase, waarin de verschillende opvangpraktijken in het Gewest in kaart zijn gebracht, heeft al zeer interessante informatie

opgeleverd over de werking en over de sterke en zwakke punten.

Zo leren we bijvoorbeeld dat een grote meerderheid (70%) de mensen wil laten kiezen via welk kanaal ze willen gaan. En hoewel bijna al deze overheidsdiensten de traditionele kanalen aanbieden (telefoon, fysiek loket, papier en e-mail), noemt bijna een derde van de respondenten de telefoon als een zwak punt. In mindere mate werden ook fysieke en virtuele loketten als een potentieel probleem genoemd.

Uit deze eerste fase blijkt ook dat er binnen bepaalde diensten geen gegevens worden verzameld, hetgeen nochtans essentieel is om problemen formeel in kaart te kunnen brengen. We leren ook dat er te weinig gebruikersenquêtes worden gehouden. Brulocalis zal in de nabije toekomst uiteraard alle resultaten van dit programma doorgeven en in detail bekijken, en ook de gevolgen voor de verschillende administratieve diensten van de Brusselse lokale besturen worden daarbij niet vergeten.

VERENIGING IN ACTIE

Vergeet je niet te abonneren op onze nieuwsbrief!

Samen met de nieuwe website hebben we in september 2022 ook onze nieuwsbrief in een nieuw jasje gestoken. Brulocalis wil haar lezers goed kunnen informeren over het reilen en zeilen in het Gewest, maar ook over de belangrijkste subsidies en projectoproepen.

Wat?

In de *algemene nieuwsbrief* krijg je een overzicht van het belangrijkste nieuws op onze website. Je krijgt info over het laatste nieuws uit Brussel en over de komende evenementen en colloquia.

De *nieuwsbrief subsidies* bevat de belangrijkste en/of nieuwe subsidies en projectoproepen, de recent bijgewerkte of aflopende Europese,

federale of regionale subsidies. Zo mist u geen enkele financiering voor uw projecten.

Wanneer?

Wij versturen onze nieuwsbrief op donderdag, de ene week de algemene nieuwsbrief, de andere de nieuwsbrief subsidies.

Hoe?

Abonneren is eenvoudig! Ga gewoon naar onze website via deze link, en schrijf je in via een kort formulier. Online inschrijven is GDPR-gewijs nodig. In een paar klikken krijg je toegang tot de belangrijkste informatie op het platform.

Wij wijzen er ook nog eens op dat de toegang tot onze subsidiedatabase op onze website voortaan is voorbehouden aan onze leden.

> Lejla Celikovic en Maxime Banse, juridische adviseurs bij Brulocalis

BESTUURLIJKE POLITIE: EEN COMPLEET DOSSIER (3/5). DE VERSCHILLENDE SOORTEN HANDELINGEN EN DE BEVOEGDE PARTIJEN

In de twee vorige nummers heeft Brulocalis eerst een artikel gewijd aan het verschil tussen algemene en bijzondere bestuurlijke politie, gevolgd door een tweede artikel over de samenloop van de twee polities. Nu is het tijd voor het derde deel in deze reeks over de bestuurlijke politie. We beantwoorden de vraag naar de bestaande handelingen en de bijhorende spelers.

DE SOORTEN HANDELINGEN

Er bestaan twee verschillende soorten handelingen van bestuurlijke politie: verordeningen en handelingen met individuele strekking.

De verordening is “*l’acte administratif unilatéral dont l’objet est de prévoir, par des dispositions générales et abstraites, des normes de conduites pour le présent et pour l’avenir*”, de eenzijdige administratieve handeling die zich tot doel stelt om, middels algemene en abstracte bepalingen, over te gaan tot het vastleggen van gedragsnormen voor het heden en de toekomst. Een reglement met een politiematregel wordt “politieverordening” of “politiereglement” genoemd².

Wat de handelingen met een individuele strekking betreft, gaat het om handelingen die betrekking hebben op welbepaalde personen of situaties. Individuele handelingen met een politiematregel worden “politiebesluiten” genoemd. Hiervoor is uitsluitend de burgemeester bevoegd³.

Van elk van de hierboven beschreven handelingen kunnen wij een aantal voorbeelden geven.

Politieverordeningen:

- Het gemeenschappelijk algemeen politiereglement⁴;
- Reglement van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek betreffende de private telecommunicatiebureaus en de nachtwinkels⁵;
- Politiereglement van de gemeente Schaarbeek betreffende de bezetting van de openbare weg voor handelsdoeleinden⁶;
- Bijzonder politiereglement van de gemeente Watermaal-Bosvoorde betreffende overlast in het openbaar vervoer.

Politiebesluiten:

- De burgemeester kan een gebouw dat niet op de riolering is aangesloten onbewoonbaar verklaren;
- De burgemeester kan het houden van een bepaalde manifestatie verbieden indien hij van oordeel is dat de openbare veiligheid in het gedrang komt;
- De burgemeester kan de ontruiming van een kraakpand bevelen in geval van schending van de openbare orde;

1. MUNUNGU LUGUNGU, K., SCHAUS, A., DERAIVE, C. en MOSSOUX, Y., “II.4. - La police administrative” in GOFFAUX, P. et al. (dir.), *Les grands arrêts du droit administratif*, op.cit., p.296.
2. Voor de duidelijkheid gebruiken we in het algemeen de term “politieverordening”.
3. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de bevoegdheid van de gemeentelijke instanties op het stuk van de materiële openbare orde in feite een gedeelde bevoegdheid is, aangezien ook andere instanties bevoegd zijn om politiematregelen te nemen ter bestrijding van materiële ordeverstoringen. Het gaat om de minister van Binnenlandse Zaken en de provinciegouverneur, die de bevoegdheden van de gemeentelijke instellingen op het gebied van de algemene politie onder bepaalde voorwaarden subsidiair uitoefenen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is dat de minister-president van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Voor meer informatie, zie het boekje “De taken van de gemeente” dat u kunt vinden op <https://brulocalis.brussels>
4. A. VASSART, “Police administrative et maintien de l’ordre public”, 1e uitg., Brussel, Larcier, p.60.
5. In een politiebesluit kunnen geen sancties staan voor overtreding van zijn bepalingen.

	Politieverordening	Politiebesluit
Toepassing	Algemeen en abstract	Individueel
Uitwerking	Niet beperkt in de tijd; De uitwerking stopt niet zodra ze wordt toegepast ⁷ .	Bepaalde tijd of vaste termijn; De uitwerking stopt zodra ze wordt toegepast.
Sancties	Ja	Neen ⁸
Toezicht	Ja ⁹	Neen
Formele motivering	Neen ^{10,11}	Ja ¹²
Voorafgaand verhoor	Neen ¹³	Ja
Bekendmaking¹⁴	Aanplakking en plaatsing op de website van de gemeente	Kennisgeving

> Overzicht van de twee soorten handelingen inzake bestuurlijke politie

- De burgemeester kan een sluitingstijd opleggen aan een drankgelegenheid, een discotheek, enz. om de openbare rust of zelfs de openbare veiligheid te verzekeren¹⁵.
- De burgemeester kan een politiebepaling nemen waarbij maatregelen worden bevolen om gevaarlijke obstakels op de openbare weg te verwijderen¹⁶.

Voor de uitvoering van deze maatregelen van algemene bestuurlijke politie is de tussenkomst van verschillende partijen vereist, hetzij voor de aanneming van rechtsinstrumenten, hetzij voor hun concrete uitvoering.

DE BEVOEGDE PARTIJEN

Hoe bevoegd de betrokkenen zijn bij het vaststellen van de verschillende politiehandelingen hangt onder meer af van het individuele of reglementaire karakter van de desbetreffende politimaatregel.

In de regel worden politieverordeningen vastgesteld door de gemeenteraad, maar ook de burgemeester en het college van burgemeester en schepenen kunnen, elk in een specifiek geval, deze bevoegdheid uitoefenen.

Politiebepalingen worden vastgesteld door de burgemeester, maar in sommige gevallen is ook het college van burgemeester en schepenen daarbij betrokken. In één specifiek geval neemt het college en niet de burgemeester het politiebepaling. We lichten nu de respectieve bevoegdheden van de verschillende organen toe.

De gemeenteraad

De gemeenteraad maakt de politieverordeningen

Het gaat om de bevoegdheid om algemene en abstracte gedragsregels vast te stellen, waarin gedragsverplichtingen, zoals gebods- en verbodsbepalingen, zijn neergelegd ter voorkoming van inbreuken op de openbare orde, die voor alle burgers of bepaalde categorieën burgers gelden voor een in principe onbepaalde duur¹⁷.

Reguleren is gedragingen voorschrijven of verbieden, maar er logischerwijs ook sancties aan koppelen in geval van overtreding van die voorschriften. Bij de aanneming van een politieverordening verbindt de gemeenteraad aan de overtreding van de nieuwe bepalingen de sancties van artikel 119*bis* van de Nieuwe Gemeentewet, de gemeentelijke administratieve sancties (de GAS-boetes)¹⁸.

De GAS-boetes

Artikel 119*bis* van de NGW verwijst enkel naar de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (GAS). De gemeente heeft volgens deze wet de volledige vrijheid om te beslissen of zij al dan niet GAS-boetes uitschrijft, voor welke feiten zij dat wil doen en of zij deze ook wil toepassen op minderjarigen¹⁹.

De gemeenteraad kan de volgende sancties opleggen voor inbreuken op zijn reglementen of verordeningen:

6. Ordonnantie van 14 mei 1998 houdende regeling van het administratief toezicht op de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, BS, 17 juli 1998, inforum nr. 134913.
7. Zie punt 4.1 voor meer details.
8. Het gaat hier niet om de motiveringsplicht van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen. Deze wet is immers niet van toepassing op regelgevende handelingen, maar alleen op individuele handelingen. Bovendien moet niet het besluit worden gemotiveerd, maar het administratieve dossier. Dit betekent dat uit het dossier de juridische en feitelijke redenen moeten blijken die het nemen van een dergelijk besluit noodzakelijk maakten.
9. Krachtens de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen.
10. RvS, 22 maart 2017, nr. 237.745 en RvS, 3 mei 2006, nr. 158.271.
11. NGW, art. 112.
12. De 19 Brusselse gemeenten hebben samengewerkt en een algemeen gemeentelijk politiereglement opgesteld. Elke gemeenteraad heeft dus eenzelfde reglement aangenomen. Niets belet de gemeenten die dat wensen echter om aanvullende reglementen aan te nemen voor specifieke situaties van ordeverstoring in hun gemeente.
13. <https://www.molenbeek-irisnet.be/nl/bestanden/gemeentelijke-reglementen/uitoefening-van-een-handelsactiviteit-terrassen-uitstallingen-van-koopwaaaren-2013-markten-ambulante-activiteiten/reglement-bureaux-prives.pdf>
14. <https://www.1030.be/sites/default/files/reglements/textes-reglements/9.reglementdepoliceconcernantl'occupation-de-deliberation.pdf>
15. Brulocafiche: "De besluiten van de burgemeester inzake algemene bestuurlijke politie", zie <https://brulocalis.brussels>
16. RvS, 2 mei 2011, nr. 212.878.
17. Een verordening kan echter wel bepaalde periodieke situaties regelen, zoals een verbod op het gebruik van voetzoekers rond de jaarwisseling.
18. Overeenkomstig de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties.
19. Overigens gaat het hier niet om een volledige vrijheid. De vrijheid van de gemeenteraad inzake GAS-boetes wordt beperkt indien bij of krachtens een wet, decreet of ordonnantie voor dezelfde overtredingen straffen of administratieve sancties zijn vastgesteld. Zie artikel 2, § 1, van bovengenoemde wet.
20. Zie *mutatis mutandis* RvS, 13 september 2006, nr. 162.453.

RECHTSPRAAK

INMENGING VAN HET COLLEGE OP REGELGEVEND VLAK – RVS, 17 NOVEMBER 2006, ARREST NR. 164.923

Het college van burgemeester en schepenen van de Stad Brussel heeft besloten de plaatsing van prentkaartenmolens op de openbare weg in de straten van het heilig eilandje te verbieden. Ze doet dat op grond van het gemeentelijk politiereglement, dat bepaalt dat het verboden is de openbare weg voor particuliere doeleinden te gebruiken.

De Raad van State wijst erop dat het college de bepalingen van het algemeen politiereglement kan uitvoeren. Dit houdt evenwel in dat individueel en slijt op verzoeken moet ingegaan worden, wat hier niet het geval is aangezien het besluit van het college van algemene aard is en dus een regelgevende handeling vormt die uitsluitend onder de bevoegdheid van de gemeenteraad valt. Het college was niet bevoegd een dergelijke handeling te verrichten en het besluit werd dan ook vernietigd²⁰.

> De burgemeester kan iets gebieden of verbieden.

- Een administratieve geldboete van maximaal 350 euro²¹;
- De administratieve schorsing van een door de gemeente verleende vergunning of toestemming;
- De administratieve intrekking van een door de gemeente verleende vergunning of toestemming;
- De tijdelijke of definitieve administratieve sluiting van een inrichting.

De gemeenteraad kan ook alternatieve maatregelen uitwerken voor de administratieve geldboete zoals een gemeenschapdienst of de lokale bemiddeling.

Op gemeentelijk niveau geldt dus de regel dat de regelgevende bevoegdheid op het vlak van de algemene politie uitsluitend toekomt aan de gemeenteraad en dat het college van burgemeester en schepenen dergelijke verordeningen slechts met een bijzondere machtiging kan vaststellen²².

In bepaalde zeer uitzonderlijke gevallen kan de burgemeester wel verordeningen met een algemene strekking vaststellen en in de plaats van de gemeenteraad een politieverordening vaststellen²³.

Hij of zij kan dat alleen maar doen in zeer ernstige situaties, zoals rampen, rellen of wanneer de veiligheid van de bevolking onmiddellijk bedreigd wordt. De eerstvolgende gemeenteraad moet de maatregel dan wel bekrachtigen. Bij ontstentenis daarvan verliest de maatregel zijn uitwerking.

De burgemeester

De burgemeester neemt de politiebepalingen

Een politiebepaling is een individuele handeling, d.w.z. een éénmalig verbod of bevel, een éénmalige machtiging, ontheffing of zelfs een ambtshalve maatregel om de openbare veiligheid, de rust en de gezondheid te handhaven, die alleen op een persoon, een groep personen of een specifiek geval van toepassing kan zijn²⁴.

De burgemeester kan een politieverordening vaststellen, hetzij ter uitvoering van een gemeentereglement, hetzij rechtstreeks op grond van artikel 135, §2, van de NGW.

De burgemeester is een politieoverheid, dus *“de overheid door of krachtens de wet aangewezen om juridische politiemaatregelen te nemen en om politiemaatregelen uit te voeren of door de politiediensten te doen uitvoeren”*²⁵.

De burgemeester is volgens artikel 133 van de NGW belast met *“de uitvoering van de politiewetten, de politiedecreten, de politieordonnanties, de politieverordeningen en de politiebepalingen”*. Hij treedt dus op in alle gevallen waarin een hogere bepaling hem een specifieke opdracht geeft.

Artikel 135, §2 van de NGW geeft de burgemeester de taak om te *“voorzien, ten behoeve van de inwoners, in een goede politie, met name over de zindelijkheid, de gezondheid, de veiligheid en de rust*

21. 175 euro voor minderjarigen. Zie artikel 4, §1, 1° en volgende.

22. RvS, 17 november 2006, nr. 164.923.

23. A. VASSART, “La commune et l'ordre public”, Politea, UVCW, Brussel, 2013, p.32.

24. M. HERBIET, G. CUSTERS, “Vademecum de la fonction de bourgmestre”, Luik, La Charte, mei 2001, p.II. 22.

25. Wet op het politieambt, art.3.2°.

De burgemeester neemt kennis van de ordeverstoring of dreigende openbare ordeverstoring.

Hij verwittigt de betrokkene en probeert een minnelijke schikking te treffen.

Indien dit niet lukt, worden er maatregelen genomen en in een politiebepaling gegoten.

Bij niet-naleving binnen de termijn deelt hij de persoon mee dat de gemeentelijke diensten overgaan tot de gedwongen tenuitvoerlegging.

op openbare wegen en plaatsen en in openbare gebouwen”.

De burgemeester stelt dus op basis van artikel 133 en artikel 135, §2 politiebepalingen vast ter handhaving of herstel van de openbare orde²⁶.

In artikel 135, §2, van de NGW staat er niets over het soort maatregel dat de burgemeester kan nemen. Welke maatregel hij neemt, behoort dus in hoge mate tot zijn discretionaire bevoegdheid.

Hij kan een bevel of verbod uitvaardigen; hij kan machtigingen of ontheffingen verlenen; of hij kan ambtshalve maatregelen nemen (politie- of gemeentebestuurders de nodige maatregelen laten nemen om de materiële uitvoering van de gelaste bepalingen van de bestuurlijke politie te waarborgen).

De verschillende maatregelen hangen af van de concrete situatie en het zou zinloos zijn te proberen een uitputtende lijst op te stellen van maatregelen die een burgemeester kan nemen om een ordeverstoring of dreigende openbare ordeverstoring aan te pakken²⁷.

De beslissing om een politiemaatregel te nemen mag niet lichtvaardig worden genomen. Zij moet immers stelen op een zo goed mogelijke beoordeling van de situatie en de meest geschikte maatregelen voorschrijven om de ordeverstoring te voorkomen of op te lossen.

Kort samengevat kan een standaardprocedure worden vastgesteld voor het optreden van de burgemeester²⁸:

Dit algemene kader wordt verfijnd naar gelang van de situatie waarmee de burgemeester wordt geconfronteerd. De burgemeester kan tussentijdse of tijdelijke maatregelen bevelen. Hoe ze uitgevoerd worden, bepaalt of de procedure voortgezet wordt.

Bovendien kan het spoedeisende karakter het nemen van juridische maatregelen (het politiebepaling) en materiële maatregelen (vernieling van het gebouw, toegangsverbod, enz.) rechtvaardigen.

Een andere cruciale vraag betreft de kosten van dergelijke procedures wanneer de burgemeester bijvoorbeeld werkzaamheden beveelt.

Wie draait er voor de kosten op?

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen situaties waarin de burger zich schikt en de kosten draagt, en situaties waarin de gemeente die het bevel geeft, overgaat tot gedwongen uitvoering van de maatregel, waarbij de situatie in feite niet zo eenvoudig is als ze eruitziet.

Wanneer deze werken worden uitgevoerd door de eigenaar van het pand of door de persoon die verantwoordelijk is voor de overlast, en behalve in gevallen waarin de overheid een fout heeft begaan die aanleiding kan geven tot schadevergoeding, zijn de kosten voor rekening van eerstgenoemde.

Wanneer de burgemeester echter overgaat tot de gedwongen tenuitvoerlegging van de maatregel, is het niet altijd mogelijk om vergoed te worden door diegene die de overlast heeft veroorzaakt.

Wanneer de overtreder de kosten niet in der minne betaalt, is het alleen mogelijk om de kosten via een gerechtelijke procedure te verhalen²⁹.

Het politiebepaling is immers geen voldoende grond om enerzijds de gemeente te ontslaan van de verplichting zich tot de rechter te wenden en anderzijds de kosten van de tenuitvoerlegging ten laste van de burger te brengen³⁰.

De kosten die de gemeente moet maken vormen echter wel geleden schade als gevolg van de schuld van de particulier die, zoals artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek voorschrijft, tot schadevergoeding zou moeten leiden. De gemeente voert hier echter alleen haar wettelijke verplichtingen uit, waardoor de kosten niet ten laste van de particulier kunnen vallen³¹.

De burgemeester neemt maatregelen van bijzondere bestuurlijke politie

Artikel 133 van de NGW belast de burgemeester met de uitvoering van de wetten in ruime zin. Hij treedt dus op in alle gevallen waarin een hogere bepaling hem met een specifieke opdracht belast.

In de meeste gevallen wordt de burgemeester in een procedure ingeschakeld door specifieke regelgeving die de bijzondere politie regelen.

Basis voor de verschillende mogelijkheden om maatregelen te nemen op basis van de bijzondere bestuurlijke politie in de NGW zijn de artikelen 134bis, 134ter, 134quater, 134quinquies, 134sexies en 134septies van de NGW.

We bespreken het toepassingsgebied van deze artikelen in een volgende Nieuwsbrief. 📍

- 26. S. VAN GARSSE, “De administratieve politiebevoegdheid van de burgemeester”, T.B.P., 2001/3, pp.142-143.
- 27. Een aantal voorbeelden van maatregelen: het bevel tot de sloop van een gebouw dat dreigt in te storten, het onbewoonbaar verklaren van een gebouw en het bevel tot het nemen van de nodige maatregelen ter bescherming van de volksgezondheid; het verbod op de verspreiding van folders of reclamadrukwerk met het oog op de handhaving van de openbare netheid, het voorschrijven dat een agressieve of bijtende hond moet worden aangelijnd of gemuilkorfd.
- 28. J.-M., LEBOUTTE, “L’exercice par le bourgmestre de ses pouvoirs de police administrative générale, appliqués aux logements insalubres”, *Mouv.comm.*, 1990/6-7, p.233.
- 29. C. HAVARD, *Manuel pratique de droit communal en Wallonie*, Brussel, la Charte, 2011, nr. 221, p. 293 (comp. nr. 226, p. 299).
- 30. M. NIHOUL, “L’exécution des mesures de police à l’égard des immeubles”, *Rev. dr. comm.*, 2013/3, p.68.
- 31. Aangezien de overheid wettelijk verplicht is om in te grijpen, is het uitgesloten dat zij zich beroept op “bedrijfsvoering” om de kosten van tenuitvoerlegging langs gerechtelijke weg te verhalen. Bovendien zou de vordering van de gemeente gebaseerd zijn op een wettelijke verplichting, hetgeen ook “ongerechtvaardigde verrijking” uitsluit en het zal daarom evenmin relevant zijn zich hierop te beroepen.

> Er zijn meerdere spelers betrokken bij de uitvoering van de verschillende maatregelen van bestuurlijke politie.

STUDIEDIENST

NIEUWE GEMEENTEWET OPNIEUW GEWIJZIGD

Op 16 februari is de ordonnantie van 15 december 2022 wijzigd. Nieuwe Gemeentewet voor wat betreft de verhindering of afwezigheid van de lokale uitvoerende mandatarissen in werking getreden.

Deze ordonnantie harmoniseert de wettelijke redenen voor de verhindering van burgemeesters en schepenen. Ze wijzigt ook de regels die van toepassing zijn op de wedde in geval van tijdelijke vervanging van de burgemeester of een schepen en op de periode van gewaarborgde wedde wanneer de oorzaak van de afwezigheid ziekte is.

De gecoördineerde tekst van de Nieuwe Gemeentewet staat op [onze website](#).

ONDERHOUD MET DE GEMEENTELIJKE DPO'S

Brulocalis heeft de driemaandelijke bijeenkomst van de OCMW's van de verschillende gemeenten bijgewoond om te praten over de moeilijkheden die zich voordoen en hoe ze het best kunnen worden aangepakt. Behalve de uitwisseling van goede praktijken, bieden deze vergaderingen de mogelijkheid om een soortge-

lijke richtlijn betreffende de toepassing van de GDPR in de verschillende Brusselse gemeenten en OCMW's aan te nemen.

PATRIMONIUMGEGEVENS: DE CSPI HEEFT EEN INFOSESSIE GEHOUDEN

Brulocalis neemt regelmatig deel aan de werkgroep "Lokale besturen" van de FOD Financiën in het kader van de CSPI (de CoördinatieStructuur van PatrimoniumInformatie). Wij hebben aan de 19 Brusselse gemeenten de informatie en de modaliteiten bezorgd over hoe zij aan patrimoniumgegevens van de FOD Financiën kunnen geraken. Alle zaken zijn [hier](#) te downloaden.

BRULOCALIS ONTMOET DE BRUSSELSE OMBUDSVROUW

Op 1 maart had Brulocalis een ontmoeting met de diensten van de Brusselse Ombudsvrouw. Hierop hebben wij de belangrijkste taken van de Brusselse ombudsdienst leren kennen. Zoals bv. de klachtenbehandeling, het melden van de klokkenluiders, het onderzoek, de aanbevelingen en opstellen van verslagen). Ook kregen we meer info over de klachtenbehandeling en de coördinatie tussen een beroep bij de ombudsvrouw en andere gerechtelijke of administratieve beroepsmogelijkheden. Wij hebben niet nagelaten hen attent te maken op de nodige wettelijke en functionele bijzonderheden om optimaal te kunnen tussenkomen bij geschillen en meningsverschillen tussen lokale besturen en de Brusselse bevolking.

ONDERHOUD TUSSEN BRULOCALIS EN DE FEDERATIE VAN GEMEENTESECRETARISSEN

Op 17 maart waren de adviseurs van de studiedienst uitgenodigd op de maandelijkse vergadering van de Federatie van gemeentesecretarissen om het werk van Brulocalis in het kader van de werkgroep Interne Controle voor te stellen. We konden er ook een aantal actuele zaken opwerpen. De gemeentesecretarissen waren vooral geïnteresseerd in de bibliotheek "Interne controle" die Brulocalis in samenwerking met de gemeentelijke referenten voor interne controle heeft opgezet.

DE LOKALE BESTUREN EN HET MELDEN VAN KLOKKENLUIDERS

Op 20 april organiseerden Brulocalis en de Federatie van Brusselse OCMW's een studievoormiddag met de Brusselse gemeenten en OCMW's. Daarbij werd het federale en Europese wettelijke kader inzake klokkenluiders voorgesteld, werden de verplichtingen van de lokale besturen onderzocht, werd met de wettelijke graden, HR en juristen van de OCMW's onderzocht hoe integriteitsklachten zullen worden behandeld, en meer algemeen welke aandachtspunten er zijn voor de concrete uitvoering van de bescherming van klokkenluiders.

DE TOEKOMSTEN VAN BRUSSEL – INSTITUTIONELE BESPREKINGEN

In de loop van februari heeft Brulocalis actief meegewerkt aan de voorbereiding van het overleg met de Brusselse bevolking over de toekomstvisie van Brussel. Wij hebben meegewerkt in de volgende themagroepen onder leiding van Policylab (ULB): stedenbouw, milieu en ruimtelijke ordening, verkiezingen en kiesstelsel, participatieve democratie, ecologische transitie en duurzame ontwikkeling, financiën, belastingen, economie, huisvesting, sociale cohesie en preventie.

ONDERHOUD MET HET KABINET VAN DE MINISTER VAN PENSIOENEN VOOR EEN BESPREKING VAN DE FEDERALE INCENTIVE

De Brusselse lokale besturen die een tweede pensioenpijler hebben ingevoerd, kunnen genieten van een korting op hun responsabiliseringsbijdrage (bonus/malus-systeem). Als gevolg van een lacune in de wetgeving is deze stimulans niet meer betaalbaar. De potentiële inkomstenderving voor de Brusselse gemeenten bedraagt tientallen miljoenen euro. Gezien de toestand van de lokale financiën is het ondenkbaar dat deze vermindering, waarvoor de lokale besturen aanzienlijke inspanningen hebben geleverd en die bovendien bij wet is vastgelegd, niet wordt

toegepast. Tegelijkertijd kampt het Gesolliciteerd pensioenfonds met grote budgettaire en liquiditeitsproblemen. Brulocalis heeft daarom met het kabinet van Karine Lalieux samengezeten voor een overleg en om ervoor te zorgen dat de federale regering er rekening mee houdt tijdens het begrotingsconclaaf van maart 2023.

INTERNE CONTROLE – SAMENWERKING MET GSOB

Op 10 maart hebben de adviseurs van de studiedienst een ontmoeting gehad met de projectleider belast met governance bij GSOB voor de organisatie van het webinar op 19 april over de voordelen van de invoering van een intern controlesysteem bij lokale besturen. In dit kader zal een adviseur van Brulocalis de aanpak en het engagement via het platform Teams toelichten, en er ook de bibliotheek voorstellen die wij hebben aangelegd.

BRULOCALIS ZIT SAMEN MET DE VOORZITTER VAN DE GEMEENTEN- EN OCMW-ONTVANGERS

Op 12 april zaten de adviseurs van Brulocalis en de Federatie van Brusselse OCMW's samen met het voorzitterschap van de gemeente- en OCMW-ontvangers om hen uit te leggen wat Brulocalis doet in het kader van de Conferentie van de burgemeesters en de werkgroep Gemeentefinanciën. Wij hebben ook een aantal actuele problemen kunnen aankaarten bij de ontvangers en de financiële directeuren, waaronder: de evolutie van de pensioenkosten van het gemeentepersoneel, de financiële gevolgen voor de gemeenten van de digitalisering van bepaalde procedures rond de rijbewijzen en stedenbouwkundige vergunningen, de problemen rond de inning van parkeergelden en de leesbaarheid van de toewijzing van inkomsten aan de gemeenten, de kosten van het praktisch beheer van stedenbouwkundige overtredingen, het boekhoudkundig beheer van de bewijsstukken voor bepaalde subsidies, de moeilijkheden rond de geschillen die de gemeentelijke belastingen opleveren, enz...

WETSONTWERP BESTUURLIJKE HANDHAVING: DE DRIE VERENIGINGEN ZITTEN SAMEN MET DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN.

Brulocalis, de VVSG en de UVCW hebben op 23 maart een ontmoeting gehad met de minister van Binnenlandse Zaken, Annelies Verlinden. De bedoeling van dit onderhoud, op initiatief van het kabinet van de minister, was het bespreken van de invoering van de procedure bij de Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen (DIOB) alvorens over te gaan tot sluiting of intrekking van de exploitatievergunning van een inrichting op basis van een integriteitsonderzoek. De drie verenigingen hebben niet nagelaten te wijzen op de praktische problemen waarmee de gemeenten geconfronteerd zullen worden (zeer korte, zelfs onhoudbare termijnen, behoefte aan informatie en ondersteuning, de zware verantwoordelijkheid). Bovendien hebben Brulocalis en haar collega's hun opmerkingen over de inhoud van het ontwerp nog eens herhaald. Het introduceert de zoveelste lastenverschuiving naar de lokale besturen zonder adequate compensatie. De andere bestuursniveaus zijn niet bij machte om de grote criminaliteitsproblemen waarmee onze samenleving momenteel wordt geconfronteerd, aan te pakken. De politie en justitie moeten als eerste meer armslag krijgen.

> Sofia Douieb, Journalist

FOCUS OP DE WIJZIGINGEN IN HET BURGERLIJK WETBOEK BETREFFENDE MANDELIGHEID EN OPENINGEN VOOR GEMEENTEN

Tijdens een studieochtend die doorging op 16 maart 2023 en georganiseerd werd door Brulocalis in samenwerking met de Beroepsunie van Architecten (BUA), hebben verschillende professionals uit de stedenbouwkundige en juridische sector het met de gemeenten gehad over de laatste ontwikkelingen op het vlak van mandeligheid en openingen, en met name over de laatste wijzigingen in het Burgerlijk Wetboek. De verschillende sprekers behandelden meerdere cruciale onderwerpen zoals technische nieuwigheden, de huidige regelgeving inzake openingen, de thermische isolatie van de mandelige muur, enz...

DE BEROEPSUNIE VAN ARCHITECTEN (BUA) IN EEN NOTENDOP

De BUA, de Koninklijke Beroepsunie van Architecten, is sinds haar oprichting in 1932 een van de meest actieve verenigingen van het land. Het is een vereniging die het beroep van architect en de rol daarvan in de maatschappij wil bevorderen. Haar initiatieven, die een grote impact hebben gehad op de geschiedenis van het beroep, zijn hiervan het bewijs. De leden van de UPA-BUA liggen aan de basis van talrijke initiatieven zoals de oprichting van de verzekeringsmaatschappij *Ar-Co*, de praktijkvorm *Architecten-Bouwers*, de opendeurdagen *Mijn Huis, Mijn Architect*, en publicaties zoals het *Borderel van Eenheidsprizen*.

De BUA verenigt architecten uit de verschillende Belgische gewesten en gemeenschappen, met verschillende statuten en praktijken. Zij staat open voor alle gediplomeerde architecten of ingenieur-architecten en heeft ook een Nederlandstalige afdeling: de Koninklijke Beroepsunie van Architecten (BUA).

Volgens **Michel Procès**, secretaris-generaal van de vereniging, wil de BUA vooral ideeën aanreiken. Soms organiseren zij gespreksavonden over bouwkosten, de problematiek van mandelige muren, enz... Het gaat immers om een complexe kwestie, omdat de mandelige muur voornamelijk wordt geregeld door het Burgerlijk Wetboek (nieuwe wet van kracht sinds 2021), dat rekening hield met de omvang en de bouwmethoden van gebouwen in het begin van de 19^e eeuw.

Hoewel dit aanvankelijk vrij eenvoudig was, moet er toch rekening gehouden worden met verschillende standpunten (van de bouwer, het gemeentebestuur, de landmeter, de advocaat) en is dit in de loop der tijd complexer geworden. Er zijn nieuwe materialen en, vooral, nieuwe

mogelijkheden op het vlak van bouwtechnieken (houtskeletbouw), thermische en akoestische isolatie, en jurisprudentie. Al deze zaken kunnen aanleiding geven tot de ontwikkeling van nieuwe oplossingen die soms in strijd zijn met de reglementaire bepalingen.

Omdat sommige gemeentebesturen relatief weinig weten over dit onderwerp, heeft de BUA een kleine samenvatting opgemaakt over bouwaspecten, en over het onderwerp lichten en zichten. Samen met deze samenvatting werd er ook een vragenlijst gestuurd naar de gemeenten. En dankzij de steun van Brulocalis werd deze ingevuld door twaalf van de negentien gemeenten.

Met een dergelijk initiatief willen zij het gemeentebesturen mogelijk maken om de noodzakelijke dialoog tussen ambtenaren en bouwers op te starten. Het doel is om tot werkbare oplossingen te komen en praktijken te harmoniseren. Tijdens de studieochtend van 16 maart kwamen daarom twee praktiserende architecten en een jurist aan het woord om hun standpunt te geven.

LAATSTE ONTWIKKELINGEN OP HET VLAK VAN MANDELIGHEID EN OPENINGEN

Eerst was er de presentatie van **Ioannis Balaskas** (architect-expert) over dit onderwerp.

Principes en praktische regels van mandeligheid

Volgens de algemene principes van mandeligheid is "een mandelige muur een muur tussen twee aansluitende gebouwen en die gemeenschappelijk is voor beide gebouwen". Sinds de wet van 4 februari 2020, die in 2021 in werking

is getreden, bestaan er twee regimes naast elkaar in plaats van één. Sindsdien is het dus nodig om rekening te houden met zowel de principes van het oude regime (het statuut uitdrukken, de eigendomslijn aangeven, gemaakt van stevige materialen, lucht- en waterdicht zijn, vrij zijn van gebreken, stabiliteit geven aan het gebouw, bestand zijn tegen ophoging...) als die van het nieuwe regime.

Onder het **oude regime** zijn er vier **praktische regels**:

1. De muur moet gemaakt zijn van materialen die aanzienlijke lasten kunnen overbrengen.
2. De hoogte en de dikte van de muur moeten in verhouding staan tot elkaar, in functie van de grootte van de aangrenzende gebouwen en hun respectieve gebruik, en gebaseerd zijn op een stabiliteitsstudie.
3. Wanneer de muur niet door een zadeldak wordt afgedekt, moet hij worden afgedekt door een overkapping van waterdicht materiaal, bedoeld om de muur te beschermen, waarvan de vorm het statuut van de muur uitdrukt en de eigendomsgrens afbakt.
4. De buur die zijn wettelijke rechten uitoefent op de mandelige muur, moet de bouwkundige aansluitingen van de muur op de andere aangrenzende bouwwerken wijzigen volgens de regels van het vak. Ook moet hij de schoorstenen verhogen die verhoogd moeten worden.

Hiertoe moet een landmeter worden ingeschakeld om een overzicht te maken van de mandeligheid. De landmeter zal dan het statuut en de afmetingen van elke scheidingsmuur aangeven, een advies geven over de aard van de verwerven rechten, en er tot slot voor zorgen dat het overzicht wordt opgenomen in het dossier voor de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning.

Er zijn een aantal heel specifieke regels die in de praktijk absoluut moeten worden nageleefd om te vermijden dat er geschillen tussen burens ontstaan die aanleiding kunnen geven tot gerechtelijke procedures.

Wat betreft **de principes van het nieuwe regime** (van kracht sinds 2021), die samen met de principes van de oude regeling moeten worden toegepast, is het belangrijk om het volgende te weten:

- De hervorming wordt gestuurd door dezelfde fundamentele principes (besparing van ruimte, middelen en tijd...);
- Algemene bepalingen zijn van toepassing op alle werkzaamheden aan de scheidingslijn;
- Er blijven specifieke bepalingen bestaan voor de mandelige scheiding bestaande uit een muur;
- Het gebruik van de scheidingslijn blijft van toepassing onder het nieuwe regime;
- Het feit dat de mandelige muur stabiel moet zijn, en een groot draagvermogen moet hebben, blijft van toepassing en wordt bevestigd;
- Het feit dat de mandelige muur water- en luchtdicht moet zijn, wordt eveneens bevestigd;
- De constructie moet duurzaam zijn;
- De nieuwe mandelige muur verschilt niet fundamenteel van de oude.

Bovendien vereisen wettelijke, normatieve en technologische **ontwikkelingen** van het bouwwerk aanvullende zaken van de mandelige muur. Deze worden weliswaar gesuggereerd door het nieuwe wettelijke regime, maar niet daadwerkelijk vermeld. Zo voorzien de huidige vereisten op akoestische vlak dat de mandelige muur moet bestaan uit een dubbele wand, die beschikt over een fijne isolatielaag.

De **conclusie** is dat de mandelige muur onderworpen is aan twee regimes met eigen specifieke vereisten. Er moet ook een onderscheid worden gemaakt tussen de muren die reeds bestonden vóór 1 september 2021 (het oorspronkelijke ontwerp moet gerespecteerd worden) en de muren gebouwd na de hervorming (de nieuwe aanbevelingen moeten gevolgd worden). Tot slot moeten de beginselen volgens Ioannis Balaskas worden opgenomen in een stedenbouwkundige verordening of een koninklijk besluit om de wettelijke bepalingen op dit vlak te preciseren.

> De vraag naar de geldende regels doet zich vooral voor bij niveauverschillen tussen twee of meer aangrenzende openingen.

Laatste ontwikkelingen op het vlak van openingen (lichten en zichten)

Artikel 37 van de wet van 4 februari 2020 heeft dus twee verschillende regimes gecreëerd. De principes inzake mandeligheid werden uitgewerkt, maar wat met het recht om openingen (zoals ramen of balkons) te bouwen aan de zijde van een mandelige muur? De architect-expert is geneigd om te zeggen dat dit niet kan, hoewel het nieuwe regime niets zegt over de mogelijkheid om openingen te bouwen in een niet mandelig deel van de scheidingsmuur. Dit betekent dus dat er geen verbod is, behalve in bepaalde gevallen die een schending zijn van de privacy. De procedures tussen beide regimes wijken voortaan lichtjes van elkaar af.

REGELGEVING OP HET VLAK VAN LICHTEN EN ZICHTEN

Dan was het de beurt aan **Joël van Ypersele**, advocaat bij *Wery Legal* en docent aan de faculteit architectuur UCL LOCI Brussel. Hij had het over de juridische aspecten van deze openingen (ook wel lichten en zichten genoemd) in het kader van het nieuwe regime.

Volgens hem heeft de nieuwe regelgeving inzake lichten en zichten de verdienste bepaalde aspecten te verduidelijken, met name omdat verschillende overbodige begrippen werden geschrapt. Het enige jammere aan de update van dit Burgerlijk Wetboek is misschien dat de erg omvangrijke jurisprudentie verloren gaat. Dit betekent dat er op dat vlak opnieuw van nul moet worden begonnen.

Drie algemene basisvoorwaarden over de kwestie van lichten en zichten

Alvorens in te gaan op de nieuwe regelgeving, maakt Meester van Ypersele enkele algemene opmerkingen over openingen en mandeligheid:

1. De kwestie van lichten en zichten speelt alleen wanneer er sprake is van twee private eigendommen. Het is dus niet van toepassing op openbare eigendommen, noch in zaken van mede-eigendom.
2. Het Burgerlijk Wetboek is een suppletieve wet, hetgeen betekent dat de regels niet dwingend zijn. Zij kunnen vrij gemakkelijk ongedaan worden gemaakt door overeenkomsten tussen burens.
3. De Raad van State geeft toe dat het Burgerlijk Wetboek een correcte weergave is van de plaatselijke aanleg en verplicht de vergunningverlenende overheid dan ook om hier rekening mee te houden bij het afleveren van een stedenbouwkundige vergunning.

Wat zijn de verschillen tussen beide regimes op het vlak van openingen?

In wezen verbodt het Burgerlijk Wetboek ramen en openingen in een mandelige muur, maar was het wel mogelijk om deze te voorzien in een niet mandelige scheidingsmuur of in een zogenaamde *aangrenzende* muur. De hervorming verandert de situatie enigszins; er is bijvoorbeeld geen sprake meer van het begrip schuin zicht, noch van het begrip *lichten*.

In **het nieuwe regime** mogen ramen nog steeds niet in een mandelige muur worden gebouwd. Maar de definitie van *mandelige*

muur is nu ruimer. Dit is nu niet alleen de muur die schrijlings op de scheidingslijn wordt gebouwd, maar ook de muur die langs de scheidingsgrens van de twee eigendommen wordt gebouwd (hetgeen vroeger een aangrenzende, niet mandelige muur was).

Wat betreft deze muur, die nu beschouwd wordt als een **mandelige** muur, worden er gelukkig een aantal waarborgen voorzien in het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Zo kan het vermoeden van mandeligheid van de aangrenzende muur worden weerlegd "*wanneer er sprake is van architecturale elementen die de private aard ervan aantonen*". Deze formulering is nogal vaag en algemeen, maar volgens Meester van Ypersele moet dit als volgt worden geïnterpreteerd: een muur van een naastliggend gebouw die geen nut heeft voor de naastliggende eigenaar is een architecturaal element dat het privé-karakter van deze muur aantoonst.

Voor **niet mandelige** muren moet elke opening (raam, balkon, terras, enz.) worden gebouwd op een afstand van ten minste 1,90 m van de perceelgrens (zicht in rechte lijn, en niet schuin). Er zijn opnieuw enkele uitzonderingen, zoals het akkoord van de buur dat nodig is, of indien het zicht geen risico inhoudt op schending van de privacy van de burens. Een andere uitzondering geldt als het zicht al meer dan 30 jaar bestaat. In dat geval kan het zicht zonder enige betwisting worden behouden.

Het **begrip lichten** wordt in de nieuwe tekst niet meer vernoemd. Dit betekent dat lichten (doorschijnende openingen) op elke hoogte

van een gebouw kunnen worden gebouwd. De grenzen zijn nu erg vaag.

De advocaat ging ten slotte in op de kwestie van de **verkrijgende verjaring** van een zicht dat niet in overeenstemming is met het Burgerlijk Wetboek, of, met andere woorden, van een niet-conforme erfdiensbaarheid. De eerste voorwaarde **om deze te betwisten** is dat de erfdiensbaarheid zichtbaar is. De tweede voorwaarde is dat een periode van tien jaar (en niet dertig jaar zoals bij de vorige hervorming) is verstreken sinds de bouw. In sommige gevallen zal het niet mogelijk zijn om een opening te laten verwijderen, maar wel om ernaast te bouwen zodat het raam in de mandelige muur geblokkeerd wordt. Uiteraard op voorwaarde dat dit niet gebeurt met de bedoeling de buur te schaden.

SPECIFIEKE VRAAG: THERMISCHE ISOLATIE VAN DE MANDELIGE MUUR

Na het geven van wat achtergrondinformatie over de renovatie van gebouwen in Brussel, presenteert **Erwin Spitzer**, vicevoorzitter van de **UPA-BUA**, een specifiek geval van thermische isolatie van de mandelige muur en de problemen die dit met zich meebrengt.

Renolution, naar een duurzame stad

De heer Spitzer gaf eerst wat meer uitleg over de strategie achter Renolution. Kort gezegd gaat het om stedenbouwkundige normen die worden opgelegd om de stad te verduurzamen en zo te voldoen aan het nationale energie- en klimaatplan 2021-2030. Renolution begint verplicht in 2026 en loopt ten einde in 2050.

Renolution wil, zoals we kunnen lezen op de website van dit project, het ambitieniveau verhogen en het tempo van de renovatie van gebouwen in het Brussels Gewest sterk versnellen voor:

- **Meer kwaliteit en comfort voor woningen:** voornamelijk oude, vaak verwaarloosde en slecht geïsoleerde woningen renoveren om hun energieverbruik te beperken;
- **Meer besparen:** renoveren om komaf te maken met energielekken, de meest effectieve maatregel om onze energie-uitgaven en energiearmoede te beperken;
- **Meer voor het klimaat:** renoveren om de Brusselse uitstoot van broeikasgassen drastisch te verminderen en tegen 2050 koolstofneutraliteit te behalen;
- **Meer lokale en duurzame werkgelegenheid:** de renovatie zal leiden tot zo'n 8.000

directe en indirecte banen die gevarieerd en duurzaam zijn en vaak niet-delokaliseerbaar zijn.

De situatie in Brussel en de beoogde doelstellingen op het vlak van renovaties

In Brussel zijn er ongeveer 200.000 gebouwen, met daarin ongeveer 600.000 wooneenheden. De meerderheid van deze gebouwen bestaat uit tweegevelwoningen (105.265), gevolgd door driegevel- en viergevelwoningen (21.399), appartementsgebouwen (38.312) en ten slotte gebouwen van een ander type (29.894). 85% van de gebouwen in Brussel worden dus gebruikt om in te wonen.

De staat van de gebouwen in Brussel is relatief slecht, aangezien 46% wordt beschouwd als *slecht geïsoleerd*. Deze gebouwen zullen snel aan de nieuwe normen moeten worden aangepast. Slechts 4% van de bestaande gebouwen voldoet momenteel aan de beoogde doelstellingen.

Het aantal bouwvergunningen dat sinds 1996 elk jaar toegekend wordt, schommelt tussen 1.500 en 2.240. De afgelopen vijf jaar werden er gemiddeld 2.040 vergunningen verleend. Dit is nog redelijk ver verwijderd van het streefcijfer (6.100 vergunningen) van Renolution.

Concrete gevallen van isolatie van de mandelige muur

Na deze uitleg gaf de heer Spitzer aan dat er een regelgeving of een doctrine nodig is om te vermijden dat er, telkens opnieuw, een groot aantal mensen moet worden ingeschakeld om de middelen te verkrijgen om te isoleren.

Ter illustratie worden er twee concrete gevallen gepresenteerd. In het eerste geval beschikt het gebouw over een blote, mandelige muur op de mandelige as, dewelke geregeld wordt door het Burgerlijk Wetboek. Deze muur is in oppervlak veel groter dan de voor- en achtergevel. In het tweede geval is er een smalle woning gebouwd tussen twee mandelige muren.

Het probleem, in beide gevallen, is dat de 100 Kwh per m² per jaar, zoals opgelegd door Renolution, niet kan worden behaald omdat het moeilijk is de mandelige muren te isoleren. Deze woningen zullen slecht geïsoleerd blijven. Om een oplossing te vinden voor dergelijke gevallen is het dus belangrijk dat er tegen 2035 duidelijke regelgeving komt.

Uitdagingen op bouwkundig vlak

Voor de heer Spitzer is het evident dat de isolatie van mandelige muren noodzakelijk is om op lange termijn aan de nationale normen te voldoen en om al te grote energieverliezen te voorkomen.

Om hierin te slagen zullen we dus concreet een aantal technische trucjes moeten toepassen om deze bouwkundige uitdagingen te overwinnen. Daartoe moeten de procedures voor het verkrijgen van bouwvergunningen worden vereenvoudigd of moeten specifieke voorschriften worden opgemaakt om de zaken te bespoedigen. Een harmonisatie van de procedures in de 19 Brusselse gemeenten zou ook een goed idee zijn.

ALGEMENE EN SAMENVATTENDE PRESENTATIE VAN DE ANTWOORDEN OP DE VRAGENLIJST VAN DE UPA-BUA

De laatste presentatie was van **de heer Sacha Lefevre**, juridisch adviseur bij Brulocalis, over de resultaten van de vragenlijst van de UPA-BUA (verstuurd naar de gemeentelijke administraties) betreffende de samenstelling van de mandelige muur en de openingen

(lichten en zichten) in het kader van de toepassing van het nieuwe Burgerlijk Wetboek.

Van de 19 gemeenten hebben er 12 de vragenlijst ingevuld. De vragenlijst bestond uit acht vragen over mandelige muren en vier over lichten en zichten. De heer Lefevre heeft ze allemaal doorgenomen en de antwoorden van de gemeenten samengevat.

Leggen jullie aan de eerste bouwer een minimale dikte op van de scheidingsmuur tussen gebouwen?

De meeste gemeenten die hebben geantwoord, verplichten deze dikte (van 28 à 30 cm) via de stedenbouwkundige voorschriften van de gemeente.

Verplichten jullie een welbepaald bouwtype (op het vlak van materialen, homogene samenstelling...)?

De meerderheid van de respondenten zegt dat ze dit doen. De verhoging van de mandelige muren gebeurt met materialen die gelijkaardig zijn aan de muur die wordt verhoogd, om zo

hetzelfde uitzicht te behouden. Zo is er met name de verplichting om te werken met volle bakstenen van het traditionele type.

Staan jullie oplossingen toe zoals samengestelde wanden (meerdere lagen) met isolatie (bijvoorbeeld houtskelet)?

De meerderheid van de respondenten zegt dat zij dit toestaan. Samengestelde wanden zijn over het algemeen toegestaan, op voorwaarde dat de buurman daarmee instemt.

Is het verplicht om de scheidingsmuur schrijlings over de eigendomsgrens te bouwen? Zo ja, wat zijn dan de voorwaarden (zoals bijvoorbeeld het verkrijgen van het akkoord van de buur)?

Op deze vraag waren er evenveel gemeenten die ja en nee hebben geantwoord. De muur moet schrijlings worden gebouwd, en de buurman moet hier officieel van op de hoogte worden gebracht.

NGI
Nationaal
Geografisch
Instituut

IGN
Institut
Géographique
National

Données et services géographiques
Partenaire fédéral pour vos applications
Intégrateur et geobroker

ngi.be
sales@ngi.be - Tél.: 02/629.82.82

Geografische gegevens en diensten
Federale partner voor uw toepassingen
Integrator en geobroker

ngi.be
sales@ngi.be - Tél.: 02/629.82.82

> Een meerderheid van de gemeenten die de vragenlijst hebben ingevuld steunt het idee van een gemeenschappelijk reglement voor het hele gewest.

Verplichten jullie daarentegen dat de muur enkel op de grond van de aanvrager wordt gebouwd? Zo ja, wat zijn dan de voorwaarden hiervoor (voorzien van een isolatievoeg van een zekere dikte of opmaak van een contract tussen beide burens)?

Het antwoord van de meeste deelnemende gemeenten op deze vraag was voornamelijk "nee". Bepaalde gemeenten verplichten in de bouwvergunning gewoon dat het standpunt van het Burgerlijk Wetboek inzake burgerschap wordt nageleefd.

Verplichten jullie een welbepaalde afwerking van de zichtbare oppervlakken van de mandelige grens (bv. bekleding met baksteen)?

Een kleine meerderheid van de deelnemende gemeenten heeft "ja" geantwoord op deze vraag. Voor sommige hangt het af van het project en de context. Voor andere moet de afwerking gebeuren in functie van het bestaande gebouw en in overleg met de burens. Ofwel moet ervoor gezorgd worden dat de gebruikte materialen passen bij de materialen die voor de gevel van het gebouw worden gebruikt. Ten slotte moet de gevelbekleding tijdloos zijn en bepaalde esthetische kwaliteiten hebben.

Verplichten jullie soms dat de muur wordt verlaagd tot het kelderniveau (2,5 m bijvoorbeeld)?

*De meeste gemeenten hebben "nee" geantwoord op deze vraag. Het enige positieve antwoord kwam van een gemeente die aangaf dat dit moest gebeuren in het geval van een *cour anglaise*.*

Zouden jullie voorstander zijn van een gemeenschappelijke stedenbouwkundige regelgeving voor de gemeenten en het Gewest die nieuwe aanvragers van een vergunning bijvoorbeeld zou

kunnen verplichten om de "elk bij zich"-oplossing toe te passen?

De meeste gemeenten geven aan hier voorstander van te zijn.

Staan jullie, sinds de invoering van het nieuwe regime, toe dat er ramen tegen de mandelige grens worden gemaakt, aan de voor- en achtergevel?

De meeste gemeenten hebben hier "ja" op geantwoord. Het is een beslissing die geval per geval genomen wordt, afhankelijk van het naastliggende gebouw. In het algemeen gebeurt dit meer aan de achtergevel. In elk geval moet de regelgeving op het vlak van brandveiligheid in acht worden genomen, en beperkingen hebben vaak meer betrekking op de structuur van het gebouw dan op het verbod op ramen tegen de mandelige grens.

In het geval van een balkon gebouwd aan de achtergevel tot aan de mandelige muur, en dus met schuin zicht (volgens de oude regeling), staan jullie dan toe dat de schermmuur stopt op de grens van het balkon zonder op te leggen dat deze uitspringt?

De meeste gemeenten hebben hier "ja" op geantwoord. Ook hier wordt de beslissing geval per geval genomen, op basis van het naastliggende gebouw. Er kan echter toch een insprong worden opgelegd afhankelijk van de afmetingen van het terras, het vastgestelde niveau en de impact ervan op de privacy. Bovendien is zo iets makkelijker te aanvaarden aan de achtergevel (en dus onzichtbaar vanaf de openbare ruimte) dan aan de voorgevel. Sommige gemeenten zeggen ook dat zij voor kleine balkons een vaste plantenbak zullen blijven verplichten.

Zouden jullie in het geval van een balkon of erker toestaan dat deze tegen de mandelige grens wordt gebouwd? Of moet er een zeker afstand bewaard blijven? Of worden er nog andere zaken verplicht, zoals wegbuigen van de gevel in een hoek van 45° vertrekkend vanaf de mandelige grens?

De meeste gemeenten hebben hier "nee" op geantwoord. Hiervoor baseren zij zich op artikel 10 van Titel I van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV), die met name het volgende bepaalt "Uitsprongen aan de straatgevel op de rooilijn mogen geen [...] hinder veroorzaken voor de burens"¹.

Wat beschouwen jullie precies als een terras?

Dit was een open vraag, waarbij alle respondenten hun eigen definitie konden geven van wat zij beschouwen als een terras. Een terras werd bijvoorbeeld gedefinieerd als "een toegankelijke buitenruimte met een balustrade", of als "elke toegankelijke ruimte die geen tuin is", of nog als "een welbepaalde ruimte op de grond, op een plat dak, of geïntegreerd in het gebouw zonder uit de gevel te springen". De veelheid aan antwoorden toont eens te meer aan dat de teksten op zeer uiteenlopende wijze worden geïnterpreteerd.

1. https://stedenbouw.irisnet.be/pdf/RRU_Titre_1_NL.pdf

Is uw organisatie gewapend tegen een cyberaanval?

Ethias Cyber Security maakt u hierin wegwijs

Uit een bevraging in 2021 blijkt dat **7 op de 10 Belgische lokale entiteiten** niet voorbereid zijn op een cyberaanval vanwege een onvoldoende beveiligd IT-netwerk.

Sinds het begin van de gezondheidscrisis is het aantal cyberaanvallen echter met 400% gestegen.

Een verklaring hiervoor is de kwetsbaarheid van de IT-netwerken van deze instellingen, die achterop hinken op het vlak van digitale beveiliging, ten aanzien van georganiseerde cybercriminelen die over een breed arsenaal aan middelen beschikken.

De potentiële impact van cyberaanvallen wordt met de dag duidelijker. Deze dreigingen kunnen niet alleen de cyberinfrastructuur ontwrichten, maar ook de integriteit, beschikbaarheid en vertrouwelijkheid aantasten van de informatie die wij in digitale vorm opslaan, analyseren en uitwisselen; om nog maar te zwijgen van de financiële, reputatie- of privacyrisico's die zij met zich meebrengen.

Ethias Cyber Security, een innovatief dienstenaanbod

Het doel is om via diverse analyses:

- u te helpen uw digitale omgeving **maximaal te beveiligen**,
- samen met u de prioriteiten te bepalen,
- passende maatregelen te treffen om **mogelijke kwetsbaarheden** en gevolgen met betrekking tot de IT-middelen te **verminderen**.

Dankzij de inschakeling van experts in het domein van cyberpreventie biedt Ethias Cyber Security een compleet dienstenpakket. Dit omvat met name:

- een audit van het bestaande preventiebeleid,
- begeleiding bij de invoering van een preventiebeleid,
- of bij de uitwerking van een actieplan.

Geert VAN AKEN, Key Account Manager

Prins-Bisschopssingel 73 - 3500 HASSELT
0475 97 64 68 - 011 28 21 00
geert.vanaken@ethias.be
ethiasservices@ethias.be

Ontdek onze dienstencatalogus op solutions.ethias.be

> **Valentine Snoeck, juridisch adviseur**

DE RECHTSGEDINGEN VAN DE GEMEENTE: HOE WERKT HET?

In België is het college van burgemeester en schepenen belast met het voeren van rechtsgedingen waarbij de gemeente als eiser of verweerder optreedt. Het stelt vorderingen in kort geding en bezitsvorderingen in. Het verricht alle handelingen tot bewaring van recht of tot stuiting van verjaring en van verval. De rechtsgedingen waarin de gemeente als eiser optreedt, mogen door het college enkel worden ingesteld mits machtiging van de gemeenteraad¹.

Art. 270, 1° en 2° lid: *"Bij elke tegen de gemeente ingestelde rechtsvordering treedt het college van burgemeester en schepenen als verweerder op. Het stelt op eigen initiatief of in voorkomend geval op bevel van de gemeenteraad de vorderingen in kort geding, zoals in kortgeding, en de bezitsvorderingen in; het verricht alle handelingen tot bewaring van recht of tot stuiting van verjaring en van verval.*

Alle andere rechtsvorderingen waarbij de gemeente als eiser optreedt, mogen door het college slechts worden ingesteld na machtiging van de gemeenteraad. [...]"

Art. 123, 8°: *"Het college van burgemeester en schepenen is belast met: [...] 8° het voeren van de rechtsgedingen waarbij de gemeente hetzij als eiser, hetzij als verweerder betrokken is; [...]"*

optreden mits toestemming van de gemeenteraad. Bijvoorbeeld: vorderingen waarbij de gemeente als eiser optreedt, een dading, afstand van recht, berusting of nog een opzegging.

Eenmaal de machtiging verleend, heeft het college van burgemeester en schepenen bij de uitvoering volheid van bevoegdheid, *"la plénitude des compétences en ce qui concerne la mise en œuvre des mesures d'exécution"*². De machtiging geeft alleen de mogelijkheid tot handelen. Het college wordt hiermee niet verplicht om de zaak daadwerkelijk aanhangig te maken. Het behoudt zijn bevoegdheid om te beslissen of dit al dan niet opportuun is.

Voor elke nieuwe procedure en voor elke nieuwe procedure op een ander niveau van de rechtsvordering (bv. in eerste aanleg, beroep, cassatie) moet telkens een machtiging worden gevraagd aan de gemeenteraad. Het Hof van Cassatie heeft erop gewezen dat de beraadslaging van de gemeenteraad waarbij het college van burgemeester en schepenen zonder nadere precisering wordt gemachtigd een gerechtelijke procedure in te leiden, geen machtiging inhoudt om een cassatieberoep in te stellen.

Rechtsgedingen waarvoor het college als enige bevoegd is

Uitzonderlijk is het college als enige bevoegd: om in hoofde van de gemeente zuiver bewarende rechtsvorderingen in te stellen, voor zuiver administratieve handelingen (bv. vorderingen ter verdediging, in kort geding, bezitsvorderingen, handelingen tot bewaring van recht of handelingen tot stuiting van verjaring en van verval) of wanneer een bijzondere beschikking er uitdrukkelijk in voorziet.

DE MACHTIGING: DE EXCLUSIEVE BEVOEGDHEID VAN DE GEMEENTERAAD

De rechtsgedingen waarbij de gemeente als eiser optreedt of waarbij het vermogen van de gemeente actief kan worden aangetast, komen aan de gemeenteraad toe. Als het college handelt zonder

VERSCHILLENDE SOORTEN RECHTSVORDERINGEN

Het college van burgemeester en schepenen is het enige orgaan dat bevoegd is om de gemeente voor de rechtbank te (laten) vertegenwoordigen, of zij nu als eiser of als verweerder optreedt. Als de rechtsvordering door de gemeenteraad ondernomen wordt en niet door het college, is ze onontvankelijk. In principe kan het college alleen handelen na machtiging van de gemeenteraad.

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen:

Rechtsgedingen waarvoor de gemeenteraad toestemming moet geven

Wanneer het rechtsgeding betrekking heeft op het vermogen van de gemeente, kan het college alleen

1. Wettelijke basis: Nieuwe gemeentewet, artikel 123, 8° en 270
2. P. Lambert (dir.), *Manuel de droit communal*, t.1, Brussel, Némésis, 1992, p. 522

leden 1 en 3, van het Gerechtelijk Wetboek, juncto artikel 1998, lid 2, van het Burgerlijk Wetboek⁵, volgens welke “de rechtspersoon vóór het verstrijken van de gestelde termijn of van de verjaringstermijn waaraan de vordering is onderworpen, het initiatief van zijn onbevoegd orgaan kan bekrachtigen”.

Het gevolg van deze ratificatie is dat de “*acte judiciaire posé par le collège communal pourra bel et bien produire ses effets vis-à-vis du conseil et, partant, de la commune, de sorte qu’il devient intrinsèquement valable*”⁶, dat de rechtshandeling van het college voor de gemeenteraad en dus voor de gemeente wel degelijk gevolgen heeft, en dus intrinsiek geldig is.

Het instellen van een beroeps- of cassatieprocedure

Beroep tegen een vonnis is ook een bewarende handeling en vereist een beraadslaging van het college van burgemeester en schepenen. In geval van betekening van de beslissing in eerste aanleg moet binnen 30 dagen beroep worden ingesteld. Binnen deze termijn moet een besluit worden genomen en moet het beroep worden ingediend.

Indien de beslissing van het college om beroep in te stellen wordt genomen na het indienen van het beroep, is het beroep niet-ontvankelijk bij gebrek aan een beslissing van het daartoe wettelijk bevoegd orgaan voor het indienen van het beroep, “à défaut d’une décision de l’autorité légalement habilitée à cette fin, avant l’introduction du présent appel”⁹.

Indien het college het initiatief kan nemen om bij wijze van bewarende maatregel een procedure in hoger beroep of cassatie in te leiden, zal het ervoor moeten zorgen dat het voor het einde van de procedure gedekt wordt door een reguliere machtiging die als bekrachtiging geldt, “à être couvert ultérieurement par une autorisation régulière valant ratification”¹⁰

Zo oordeelde het Hof van Cassatie dat indien het college van burgemeester en schepenen bij wijze van bewarende maatregel namens de gemeente beroep kan instellen, het aldus ingestelde beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard indien voor het Hof niet naar behoren een machtiging van de gemeenteraad wordt overgelegd, die tot het einde van de procedure kan worden overgelegd¹¹.

De bekrachtiging (door de gemeenteraad) van de bewarende maatregel van het college behoeft niet te worden verkregen binnen de voorgeschreven termijn in de regelgeving die op de betrokken bewarende maatregel van toepassing is. Zo heeft het Hof van Cassatie geoordeeld dat wanneer aan een gemeente een arrest wordt betekend en de termijn voor het instellen van cassatieberoep is verstreken, het college van burgemeester en schepenen krachtens artikel 270, lid 1, bevoegd is om binnen die termijn cassatieberoep in te stellen. De gemeenteraad verleent de vereiste machtiging in lid 1 wanneer ze het besluit van het college van burgemeester en schepenen bekrachtigt. Deze machtiging kan na het verstrijken van de genoemde termijn worden afgegeven¹².

> Er bestaan meerdere soorten rechtsvorderingen waarbij de gemeente betrokken kan zijn.

machtiging vanwege de gemeenteraad, wordt de relatieve nietigheid van de vordering ingeroepen³.

Het college kan bij wijze van bewarende maatregel wel initiatief nemen om een rechtsvordering in te stellen (ook voor rechtsvorderingen waarin de gemeente als eiser optreedt). Voorwaarde is wel dat het met terugwerkende kracht gedekt is door een machtiging van de gemeenteraad. Die machtiging moet vóór het einde van de procedure zijn afgegeven⁴.

Twee voorbeelden worden hieronder nader besproken: het tussenvonnissen en het instellen van een beroeps- of cassatieprocedure.

Het tussenvonnissen

De regel dat het college gedekt kan zijn door een machtiging van de gemeenteraad die voor het einde van de procedure wordt afgegeven, geldt zelfs wanneer er pas een machtiging wordt verleend na een tussenvonnissen om het geding te heropenen.

Met andere woorden, wanneer de rechter de procedure heropent met het oog op die machtiging, kan die machtiging worden verleend totdat de procedure weer is afgesloten⁵. In een arrest uit 2019 verwijst het Hof van Cassatie naar artikel 703 van het Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat rechtspersonen “*treden in rechte op door tussenkomst van hun bevoegde organen*”, alsook naar de artikelen 848,

3. Kan gedekt worden, zie artikel 861 van het Gerechtelijk Wetboek
4. Cass. 5 september 2003, Pas 2003, boek 9-10, p. 1364
5. Cass., 18 februari 2011, C.09.0603.N, Pas., 2011, I, p. 586
6. Artikel 848, 1e en 3e lid van het Gerechtelijk Wetboek; artikel 1998, 2e lid van het Burgerlijk Wetboek,
7. Cass., 7 februari 2019, C.18.0181.F en Cass., 18 september 2014, C.13.0445.F
8. D. VERMER, “La compétence des organes communaux en matière d’actions judiciaires”, *Revue de fiscalité régionale et locale*, 2014/1, p. 71
9. Bergen, (18e k.), 12 december 2018, F.J.F. 2019, boek 6, p. 228
10. P. LAMBERT (dir.), op. cit., p. 524, verwijst naar Cass. 27 december 1888, Pas. 1889, I, p.77
11. Cass. 28 november 1996, AR S.96.0036.F
12. Cass, 16 december 2004, AR C.03.0579.N

AANTONEN VAN EEN MACHTIGING

De machtiging van de gemeenteraad kan aangetoond worden door voorlegging van een uittreksel uit het register van de notulen van de gemeenteraad.

Zie de praktische fiche [Bekendmaking van gemeentereglementen](#).

HET MANDAAT OM DE GEMEENTE TE VERTEGENWOORDIGEN

Het orgaan dat moet verschijnen om de gemeente voor de rechtbank te vertegenwoordigen, is het college van burgemeester en schepenen (in zijn geheel). Wat de procedures voor de Raad van State betreft, aanvaardt het administratief rechtscollege echter dat de gemeente vertegenwoordigd wordt door een ambtenaar of een afgevaardigde schepenen. Een akte van het college bewijst het bestaan van het mandaat. Alleen dat college kan een advocaat aanstellen om de belangen van de gemeente te verdedigen.

Het is aan te bevelen om elke keer een advocaat onder de arm te nemen. Artikel 728, §1, van het Gerechtelijk Wetboek stipuleert nl.: *“Op het ogenblik van de rechtsingang en later dienen de partijen in persoon of bij advocaat te verschijnen”*.

Tot slot luidt artikel 440 van het Gerechtelijk Wetboek als volgt: *“Vóór alle gerechten, behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald, hebben alleen de advocaten het recht te pleiten. De advocaat verschijnt als gevolmachtigde van de partij zonder dat hij van enige volmacht moet doen blijken, behalve indien de wet een bijzondere lastgeving eist.”*

REFERENTIES

- Rechtsleer
 - C. Havard, Manuel pratique du droit communal en Wallonie, La Chartre, Brussel, 2011, p. 460.
 - D. Vermer, “La compétence des organes communaux en matière d’actions judiciaires” in Revue de fiscalité régionale et locale, 2014/1, p. 71.
 - F. Lambotte “De gemeente voor de rechter: wie doet wat?”, Nieuwsbrief Brussel 2003-3, p. 9-11.
 - F. Tulkens, “Les actions en justice des communes en matière d’environnement” in Rev. Droit comm., 1995/2, p. 91.
 - J-P. Magremanne en F. Van De Gejuchte, “La procédure en matière de taxes locales” in Collections de droit fiscal, 2004, Larcier.
 - P. Lambert (dir.), Manuel de droit communal, b.1., Brussel, Némésis, 1992, p. 522, 524
- Rechtspraak
 - Cass., 30 juni 2011, C 100490.N (Inforum nr 261390).
 - Cass., 18 februari 2011, C.09.0603.N, Pas., 2011, I, p. 586.
 - Cass., 23 september 2010 (Inforum nr 251760).
 - Cass, 16 december 2004, AR C.03.0579.N.
 - Cass. 5 september 2003, Pas 2003, boek 9-10, p. 1364.
 - Cass., 12 oktober 2001, Nr C.00.0661.F.
 - Cass. 28 november 1996, AR S.96.0036.F.
 - Cass. 27 mei 1987, Pas. 1987, I, p. 1191.
 - Cass. 29 oktober 1981, Pas, 1982, I, p. 298.
 - Cass., 1 april 1971, Pas., I, p. 700.
 - Cass., 18 februari 2011, C.09.0603.N, A.P.T., 2011/2, p.196.
 - RvS, 4 april 2001, nr 94.527.
 - RvS, 6 juni 1974, nr 16.462.
 - RvS, 15 december 2008, nr 188.794 (Inforum nr 238044).
 - Bergen, (18e K.), 12 december 2018, F.J.F. 2019, boek 6, p. 228.
 - Bergen, (18e K.), 20 maart 2013, Revue de fiscalité régionale et locale, 2014/1, p. 66.

Révélez vos ambitions

ICHEC FORMATION
CONTINUE

Développeur de **Talents**

> Philippe Moreau, Nina Ramos en Sophie Van Den Berghe, adviseurs bij de dienst Duurzame Stad van Brulocalis

DE BRUSSELSE MOBILITEIT OP STUDIEBEZOEK IN BERLIJN

Op 15, 16 en 17 maart trok Brulocalis naar Berlijn met de mobiliteitsadviseurs, de schepenen voor Mobiliteit, de MIVB, Brussel Mobiliteit, het kabinet van minister Elke Van den Brandt en urban.brussels. Na Parijs in 2022, trokken we nu opnieuw naar een Europese metropool om er inspiratie te putten uit lokale verwezenlijkingen op het vlak van mobiliteit. De ambitie is nog altijd dezelfde: de expertise en kennis van de verschillende Brusselse publieke spelers op het vlak van mobiliteit verder uitbouwen. Gingen ook met ons mee: mensen van CAWaB (Collectif Accessibilité Wallonie Bruxelles), GRACQ en het Opzoekingscentrum voor de wegenbouw (OCW). Bedoeling was ook andere partners warm te maken voor wat we allemaal gingen bekijken.

We werden er ontvangen door Felix Weisbrich, hoofd van de dienst openbare werken en groene ruimten van het district Friedrichshain-Kreuzberg, in gezelschap van zijn directe medewerkers, collega's van het district Mitte, medewerkers van de BVG (de Berlijnse vervoersmaatschappij) en andere mensen die zich met mobiliteit bezighouden en dit onderwerp en hun stad een warm hart toedragen.

In Berlijn is er heel wat te zien. Vrij snel werd duidelijk waar onze aandacht naar uitging: een voormiddag theorie over het algemene mobiliteitsbeleid in Berlijn en twee halve dagen plaatsbezoeken. Eén keer met de fiets en één keer te voet.

GEOGRAFISCHE EN INSTITUTIONELE SITUERING: LAND BERLIN

Institutioneel gezien is Berlijn een stadstaat (een beetje zoals Brussel) waar zowel het gemeentebestuur als de deelstaten van de federatie bevoegdheden uitoefenen in dezelfde organen en op hetzelfde grondgebied. Daarom wordt het ook wel de "deelstaat Berlijn" (een *Land*) genoemd.

De deelstaat oefent bevoegdheden uit in bijna alle beleidsdomeinen (onderwijs, cultuur, ruimtelijke

ordering, sociale voorzieningen, vervoer) en beschikt daarom over een groot budget (de *Land Berlin* heeft een budget van ruim 20 miljard euro).

Net als de andere *Länder* heeft de stad een grondwet uit 1995. Het is een moderne stad, een stad met veel aandacht voor het milieu. De bestuurlijke organisatie van de stad is vastgelegd in de wetgeving van de *Land*. Berlijn is verdeeld in 12 districten (vergelijkbaar met onze 19 gemeenten). Elk district vormt een eigen leefgemeenschap met aan het hoofd een burgemeester en een uitvoerend orgaan van vijf leden, zetelend in een districtshuis, die om de vijf jaar via algemene verkiezingen worden verkozen. Hoewel de districten onder toezicht van de *Land* staan, kunnen zij sinds 1995 autonoom uitgaven doen. Ze krijgen een dotatie waar geen specifieke verplichtingen tegenover staan.

DE BERLINER MOBILITÄTSGESETZ OF DE MOBILITEITSWET VAN BERLIJN¹

Berlijn wil veiliger, mobieler en klimaatvriendelijker worden. In een groeiende metropool is dit alleen mogelijk als rekening wordt gehouden met de sterke punten van de verschillende soorten mobiliteit -

> Meerdere Brusselse instanties, waaronder Brulocalis, zijn naar Berlijn geweest om mobiliteitsideeën op te doen.

1. Meer info over de "Berlin Mobility Act" zie: <https://www.berlin.de/sen/uvk/en/traffic/transport-policy/berlin-mobility-act/#:-:text=The%20Berlin%20Mobility%20Act%20plans,Berlin%20climate%2Dneutral%20by%202045>.

d.w.z. bus, trein, fiets, auto en voetgangersverkeer. Ecomobiliteit, zoals wandelen, fietsen en openbaar vervoer, speelt hierbij een bijzondere rol, aangezien al deze vervoersmiddelen zeer efficiënt zijn in een stedelijke omgeving. De *Land Berlin* heeft daarom voor een rechtsgrondslag gezorgd die rekening houdt met alle belangen, en wel door een specifieke mobiliteitswet in te voeren. Een Duitse primeur.

De toekomst van de stad is er één met een vervoersnetwerk. Hoofddoel van dit mobiliteitsconcept is ervoor te zorgen dat alle inwoners van de stad comfortabel, betrouwbaar en met zo weinig mogelijk impact op het milieu en de stad op hun bestemming kunnen geraken, ongeacht de beschikbaarheid van hun eigen vervoersmiddelen of hun fysieke beperkingen. De mobiliteitswet voorziet daarom in een verbetering van de efficiëntie van het gehele stedelijk vervoerssysteem. De wet ondersteunt ook de doelstelling van de Berlijnse senaat om het autoverkeer tegen 2045 klimaatneutraal te maken. Bovendien is het de bedoeling het aantal doden en zwaargewonden op de weg tot een minimum te herleiden (vision zero). Twee van de belangrijkste maatregelen in dit verband zijn de herinrichting van gevaarlijke kruispunten en de aanleg van veilige fietspaden langs alle hoofdwegen. Dat is bijna hetzelfde als wat men in Brussel nastreeft.

HOE KWAM DE WET TOT STAND?

In het voorjaar van 2017 werd de basis voor de *Berliner Mobilitätsgesetzes* of de Berlijnse mobiliteitswet gelegd in een speciale procedure. Er werd een mobiliteitscommissie opgericht (met daarin de mobiliteitsverenigingen, de districten, de betrokken senaatsdiensten en vertegenwoordigers van de partijen in het stadsparlement). Die commissie behandelde het algemene deel van de wet.

Als gevolg van deze samenwerking en dit overleg is een eerste ontwerp van de zogenaamde fietsverkeerswet door het parlement goedgekeurd en in juli 2018 in werking getreden. Vervolgens is in de commissie mobiliteit gestart met de verdere uitwerking van het voetgangersgedeelte van de wet, zodat deze begin 2020 door de Berlijnse senaat kon worden aangenomen.

Wat het openbaar vervoer betreft, heeft de hoofdstad in oktober 2022 een abonnement van 29 euro ingevoerd. Met dit voordelige ticket kunnen burgers gebruikmaken van alle openbaarvervoermiddelen in de tariefzone Berlijn A/B (centrum en voorsteden).

TUSSEN THEORIE EN WERKELIJKHEID

Zoals vele grote steden is ook Berlijn qua klimaat en mobiliteit gestart met een radicaal veranderingsproces. Er gaapt echter vaak een grote kloof tussen de goede politieke wil en de realiteit op het terrein. Er zijn soms moeilijkheden en vertragingen bij de uitvoering, wat grote gevolgen heeft voor de technische diensten die de maatregelen moeten

uitvoeren. Daarom was het van essentieel belang om onze studiereis te beginnen met een presentatie van het Berlijnse mobiliteitsbeleid door de technische diensten van de districten. Zij worden dag in dag uit met die problemen geconfronteerd. Het team van Felix Weisbrich heeft de verschillende maatregelen in het kader van de mobiliteitswet wat gecontextualiseerd.

In Berlijn, de hoofdstad van Duitsland, zelf een belangrijk autoland, heeft de lobby van de auto-industrie nog altijd heel wat invloed. Net als het aloude beleid van “alles voor de auto”. Bovendien moest de stad na de Tweede Wereldoorlog (zowel in het Oosten als in het Westen) grotendeels van nul worden opgebouwd. Er werden vaak brede lanen aangelegd. Ideaal voor het wegverkeer, maar minder geschikt voor zachte mobiliteit. Deze brede lanen bieden echter ook mogelijkheden voor deze nieuwe vormen van mobiliteit. We zijn ver verwijderd van de situatie in Brussel, waar de uitdaging soms is om alles te kunnen “inpassen” in een zeer kleine ruimte. Maar Berlijners moeten nog steeds overtuigd worden van bepaalde opties... In tegenstelling tot de Belgische hoofdstad is er op regionaal niveau geen afdeling wegen en groen, zodat de 12 districten elk hun eigen openbare ruimte beheren en ervoor moeten zorgen dat de voor de *Land* specifieke voorschriften en wetten plaatselijk toegepast worden. In Berlijn moet elke infrastructuurwijziging die resulteert in minder plaats voor de auto, met cijfers gestaafd worden. Vaak ontbreken die gegevens, wat de uitvoering van de gewenste veranderingen belemmert. Gelukkig ontstaan er steeds meer burgerinitiatieven en krijgt een mix van directe en parlementaire democratie geleidelijk voet aan de grond, wat leidt tot de oprichting van *kiezbloks* (wat vertaald zou kunnen worden als “autoluwe mazen”)² of andere inrichtingen die de straten autolouwer maken.

HET RADVERKEHRSPLAN OF FIETSPLAN

Het gaat om een ambitieus project dat de nodige tijd zal vergen eer het volledig uitgevoerd is, maar het heeft de verdienste een strategische visie te hebben. De planning is vooral gebaseerd op de geboden kansen. In 2021 is er duidelijk behoefte aan een nieuw fietsnetwerk tussen de grote externe centra en het stadscentrum. Momenteel zijn er eigenlijk veel fietspaden op de trottoirs. Deze werden in de jaren 80 en 90 aangelegd en worden nu als te smal en verouderd gezien. De hoofdstad wil ze opnieuw aanleggen, maar dan gemarkeerd op het trottoir. Markeringen zijn gemakkelijker aan te leggen, minder duur en veroorzaken geen conflicten met voetgangers.

Met het nieuwe plan en het idee om een fietsnetwerk aan te leggen, zijn er nieuwe normen ontstaan. Bv. voor wat betreft de breedte. Hierdoor zijn de eisen in Berlijn strenger dan de federale. Tijdens de coronapandemie heeft Berlijn een pioniersrol vervuld bij de aanleg van tijdelijke fietspaden. Die hebben nu een blijvend karakter gekregen. De nadruk werd

2. Meer informatie over het burgerinitiatief van de “kiezbloks”:
<https://www.kiezblocks.de/kiezblocks/>

> Foto 1.

vooral gelegd op veiligheid. De stroken moesten veilig zijn en de fietsers zoveel mogelijk tegen het autoverkeer beschermen. Er werd een poging gedaan om de paden groen te kleuren, maar ondanks de bewezen effectiviteit werd hiervan enigszins afgezien omdat dat te duur was en moeilijk te onderhouden is. Momenteel worden verschillende fysieke elementen zoals paaltjes of wegafscheidings (ook wel *quesadillas* genoemd) getest om het fiets- van het autoverkeer te scheiden (foto 1). Ook met andere aspecten moet men rekening houden, zoals de veiligheid op grote kruispunten en langs tramlijnen. Het idee achter het Berlijnse mobiliteitsbeleid is dat fietsers en openbaar vervoer zo goed mogelijk naast elkaar kunnen bestaan.

HET DISTRICT FRIEDRICHSHAIN-KREUZBERG

Als inleiding op de plaatsbezoeken van “s namiddags en de volgende dag heeft Felix Weisbrich de wijk Friedrichshain-Kreuzberg en haar mobiliteitsbeleid toegelicht. De wijk ligt op de voormalige grens tussen Oost- en West-Berlijn (Friedrichshain in het oostelijke deel, Kreuzberg in het westelijke deel), hetgeen zorgt voor anders ontworpen stadsdelen met een andere geschiedenis en morfologie.

De overheidsstrategie bestaat erin te streven naar verbetering zonder meteen de perfecte situatie op te leggen. Deze vooruitgangstrategie komt tot uiting in verkeersplannen (zoals schoolvervoerplannen op basis van woonplaatsen en de geografische ligging van scholen), kaarten en statistieken. Kortom: een vaststelling van de te nemen maatregelen op basis van een reeks vaststellingen betreffende de verkeersveiligheid, de ongelijke verdeling van de openbare ruimte, de stedelijke dichtheid en de gebrekkige werking van het goederenverkeer (leveringen, toegang tot de winkels, enz.)

MET DE FIETS NAAR MITTE EN FRIEDRICHSHAIN-KREUZBERG

Rond de middag gingen we op pad en gingen we een kijkje nemen naar de bestaande infrastructuur voor voetgangers en fietsers. We konden zien dat Berlijn al een goed fietsnetwerk heeft, maar dat dit zeer gevarieerd is. Sommige stukken zijn nieuwer, andere tracés zijn al een stuk ouder; kruispunten en oversteekplaatsen zijn vaak nog een probleem. Het Berlijnse concept van de fietsstraat gaat verder gevorderd dan hier. In een fietsstraat mogen enkel fietsers rijden, uitgezonderd het lokale autoverkeer, dat er wel voorzichtig mag rijden. Deze maatregel is weliswaar interessant, maar soms moeilijk te handhaven. Om doeltreffend en efficiënt te worden moeten paaltjes en verwijderbare bolders worden geplaatst.

Dankzij de modernste verworvenheden konden we op comfortabele fietspaden rijden waar inhalen, zijwaarts verkeer en oversteken zonder conflicten kan. We troffen ook straten, of delen van straten, aan die voor het autoverkeer waren afgesloten en waren omgevormd tot gedeelde openbare ruimten, waardoor ze weer deel gingen uitmaken van het buurtleven. Bovendien werden problemen met de verkeersveiligheid opgelost. Tijdens onze rondrit hebben we ook gekeken naar hoe tramhaltes die door fietspaden worden doorkruist, aangelegd werden en naar hoe de veiligheid van voetgangers, fietsers en tramgebruikers hier gegarandeerd worden. De stad Berlijn heeft in samenwerking met het openbaarvervoerbedrijf BVG verschillende manieren uitgetest om fietsers voor of achter de haltes te laten passeren.

De voorkeur gaat uit naar een fietspad tussen de halteplaats en de tram. Het fietspad wordt bij het naderen van de halteplaats versmald en vervolgens wordt op het perron tussen de tram en het fietspad voldoende bufferruimte gelaten, zodat de uitstappende reiziger eerst een vluchtruimte heeft alvorens het fietspad

over te steken (foto 2). Deze oplossing heeft ook het voordeel dat de voetgangers vrij zicht hebben op het fietspad, zonder dat het bus- of tramhokje het zicht op aankomende fietsers belemmert. Doordat beide soorten gebruikers de ruimte delen, worden zij gedwongen extra voorzichtig te zijn.

De technische diensten van de stad en BVG onderzoeken ook hoe de kans op conflicten tussen fietsers en reizigers verder beperkt kan worden en werken aan tijdige en doeltreffende markeringen om het gevaar van botsingen te signaleren en te voorkomen.

OP STAP DOOR HET DISTRICT MITTE

Op de tweede dag van ons bezoek waagden we ons in de koele Berlijnse lentemorgen en gingen we nieuwe vormen van mobiliteit en het algemene beheer van de openbare ruimte bekijken. We hebben kunnen zien dat Berlijn bijzonder vooroploopt als het gaat om gedeelde mobiliteit. BVG heeft in samenwer-

> Foto 2.

king met de huisvestingsmaatschappij Gewobag en andere mobiliteitsaanbieders gedeelde mobiliteitsstations ingericht waar mensen verschillende vervoersmogelijkheden hebben en deze naar believen kunnen combineren (mobility hubs).

Er is een specifieke applicatie ontwikkeld, JELBI, waarmee iedereen deze verschillende mobiliteitsoplossingen kan bekijken, huren en betalen. Het gaat dus om een echte MaaS-oplossing in de Duitse hoofdstad. Dat

gaat van een eenvoudige “dropzone”, waar je fietsen, steps en deelsteps kunt vinden, tot meer uitgebreide stations van waaruit je toegang hebt tot verschillende vormen van openbaar vervoer, deelauto's, zelfs afhaalpunten voor pakketten of kleine winkels. Binnenkort zal deze nog jonge applicatie verschillende ontwikkelingen ondergaan en nog toegankelijker en aantrekkelijker worden. Onderweg bekeken we ook het gevoerde beleid inzake elektrische mobiliteit, en meer

bepaald de oplaadpunten voor elektrische auto's.

Daarna begaven wij ons naar de Friedrichstrasse om de geplande grote voetgangerszone in de wijk Mitte te gaan bekijken. Het idee ontstond kort voor het begin van de coronapandemie, en werd daardoor enigszins vertraagd. Momenteel zijn er nog geen permanente voorzieningen aangebracht, wat soms leidt tot onbegrip bij de bevolking, die de meerwaarde ervan niet altijd begrijpt. Een vreemd gevoel van déjà vu dat ons doet denken aan de eerste fasen van de aanleg van de voetgangerszone op de Anspachlaan...

Almut Neumann en Lorenz Kummert, van het district Mitte, lichtten hun openbare ruimtebeleid toe. Kwamen aan bod: thema's zoals parkeren, tijdelijke bezetting, verkeersrichtingen. En ook hun portie technische of administratieve moeilijkheden, vaak vergelijkbaar met die welke wij dagdagelijks tegenkomen.

AUF WIEDERSEHEN BERLIN

Dan was het tijd om afscheid te nemen van onze gastheren en van de mythische stad Berlijn. We hebben veel nuttige dingen gezien, bestudeerd en geleerd, en dat tussen de prachtige historische monumenten. We nemen heel wat mee naar huis. Het bezoek heeft ons ook doen beseffen dat we ons niet hoeven te schamen voor wat er in het Brusselse Gewest allemaal gebeurt! Het is duidelijk dat we op veel vlakken uiteindelijk toch een flinke voorsprong hebben.

Maar we hebben ook in een uitstekende en aangename sfeer enthousiaste, gepassioneerde en boeiende collega's uit Brussel en Berlijn leren kennen. Felix en zijn team hebben ons met grote vriendelijkheid en toewijding ontvangen. We willen hen nogmaals bedanken en kunnen alleen maar een oprechte “Danke schön” zeggen.

Machinale beplanting van bloemenweiden

Voor meer informatie of een offerteaanvraag, neem contact op met:

Distributeur Natura Loci
info@naturaloci.be

Tél: +32 488 25 05 35
www.ververexport.be

**Brussel kweekt
unieke talenten,
non peut-être !**

**EN MET ACTIRIS
VIND IK DE JUISTE
KANDIDAAT**

Brussel leert je doorzetten, geduld hebben, onderhandelen... Je plan trekken, quoi. In meerdere talen. Op zoek naar een kandidaat met al die competenties uit de grootstad? Bij Actiris begeleidt een sectorexpert je in al je rekruteringen. Voor de meer uitdagende vacatures gaan we aan de slag met onze partners en jouw organisatie om samen Brusselaars te vormen voor de job. On y va ?

actiris.brussels

de weg naar werk

DE TOEKOMSTEN VAN BRUSSEL, LAATSTE KANS OM JE STEM TE LATEN HOREN EN BRUSSEL HERUIT TE VINDEN!

De organisatie en de werking van de Brusselse instellingen herbekijken door de burger erbij te betrekken. Dat is de opdracht die de Brusselse regering heeft toevertrouwd aan de Brusselse minister van Plaatselijke Besturen, Bernard Clerfayt. Het project, dat begin november 2022 van start ging, biedt de Brusselaars de mogelijkheid zich zonder taboes uit te spreken over een reeks thema's die verband houden met de werking van hun gewest.

Onder de titel *De Toekomst van Brussel* biedt dit proces van burgerdemocratie ruimte voor vrije meningsuiting waar de stemmen van de burgers gehoord en gerespecteerd worden.

De organisatie van onze instellingen, de werking van het overheidsbeleid, de gemeenten, ...: de burgers worden uitgenodigd om hun mening te geven over een reeks thema's, zoals mobiliteit, de verkiezingen, het vertrouwen van de burgers in hun vertegenwoordigers, huisvesting, openbare netheid, veiligheid en de territoriale indeling van de gemeenten.

STAND VAN ZAKEN:

- **Eerste fase van de procedure: de enquête bij de Brusselse burgers** werd uitgevoerd van 7 november tot 5 december 2022 met een steekproef van 1.151 Brusselaars die representatief is voor de Brusselse bevolking en haar diversiteit.

Deze vragenlijst diende om de prioriteiten van de burgers te begrijpen en om hun voorkeuren met betrekking tot de mogelijke verbeterpistes vast te stellen.

De methodologie en de inhoud van de enquête staan op de website van de Toekomst van Brussel: www.detoekomstenvanbrussel.be

- **Tweede fase van de procedure: de thematische institutionele debatten** zijn gestart in januari 2023 en werden afgerond op 20 maart. Ditmaal zijn het de institutionele actoren en uit het maatschappelijk middenveld (sociale organisaties, gemeenten, ...) die uitgenodigd werden voor een debat. De bedoeling? Gebruikmaken van hun expertise en ervaring om de situatie te beoordelen en de grote uitdagingen voor het Gewest te bepalen voor elk van de behandelde thema's.

Op de website van *De Toekomst van Brussel* zal ook een samenvatting van elk debat beschikbaar zijn.

- **Derde fase van de procedure: de burgerontmoetingen, ingedeeld per thema**, met burgers en centrale actoren (institutioneel, georganiseerd maatschappelijk middenveld, etc.) zijn begonnen op 11 maart 2023 en werden afgesloten op 20 april. De deelnemers werden uitgenodigd om de tijdens fase 2 opgestelde evaluatie te testen en te versterken en om aanbevelingen uit te werken met het oog op de verbetering van de werking van het Brussels Gewest.

Op de website van *De Toekomst van Brussel* zal ook een samenvatting van elke ontmoeting beschikbaar zijn.

Een laatste fase van uitwisseling vindt plaats op 20 juni. Meteen het einde van deze brede raadplegingsprocedure. Dat zal de gelegenheid zijn om de resultaten van alle discussies voor te stellen en de deelnemers de kans te geven een laatste keer hun mening te formuleren of hun gedachtegang nog verder te ontwikkelen. Alle info rond inschrijven staat op de website van *De Toekomst van Brussel*.

De bijdragen van alle debatten zullen in aanmerking worden genomen door experts die door de Regering gemandateerd werden om haar een eindrapport met aanbevelingen en concrete actiepunten te bezorgen. Dit eindrapport wordt verwacht tegen september 2023.

B de toekomst .brussels

De Brusselse regering organiseert een grootschalige volksraadpleging om zonder taboes na te denken over de organisatie van het Brussels Gewest.

Het doel is de Brusselse burgers te raadplegen, want zij zijn als eersten betrokken bij het functioneren van hun instellingen.

In maart en april 2023 vinden burgerbijeenkomsten over een aantal thema's plaats, waarin burgers zich een beeld vormen van de toekomst van hun Gewest.

**Hebt u ideeën in overvloed
en wilt u graag helpen om de
Toekomst van Brussel
gestalte te geven ?
Schrijf u dan in via het
formulier dat gelinkt is aan
deze QR-code !**

**Meer weten ? Ga naar de
webpagina van het project !
<https://be.brussels/detoekomst>**

> Charlotte Mali, adviseur bij de dienst Duurzame Stad van Brulocalis en Quentin Vanhay, medewerker externe communicatie bij Brulocalis

KOEKELBERG EN AÏT YOUSSEF OU ALI IN HET HART VAN DE BELGISCH-MAROKKAANSE SAMENWERKING

In ons vorig nummer hebben wij al gewag gemaakt van de prijs die de gemeenten Anderlecht en Marsassoum tijdens de PLATFORMAwards hebben ontvangen voor hun partnerschap in het kader van het programma voor gemeentelijke internationale samenwerking (GIS). In dit nummer bespreken wij de samenwerking tussen de gemeenten Koekelberg en Aït Youssef Ou Ali, een plaats aan de noordkust van Marokko. Muriel de Viron, schepen van Europese zaken, Verzusteringen, Internationale samenwerking, Volksgezondheid, Openbare werken, Gemeentelijke eigendommen, Digitalisering van Koekelberg, en Mohamed Ouaraouss, voorzitter van de gemeente Aït Youssef Ou Ali, beantwoorden onze vragen in dit dubbelinterview en getuigen van het partnerschap tussen de twee gemeenten.

1. Wat was voor uw gemeente de reden om in het GIS-programma te stappen?

Muriel de Viron: In 2017 heeft de gemeente Koekelberg zich aangesloten bij het gemeentelijke internationale samenwerkingsprogramma met de gemeente Ouisselsate in het zuiden van Marokko, in de provincie Ouarzazate (nvdr: Dit partnerschap heeft 5 jaar geduurd tussen 2017-2021. Voor het programma 2022-2026 is Koekelberg een nieuw partnerschap aangegaan, met Aït Youssef Ou Ali).

De bedoeling was te participeren in een programma voor ontwikkelingssamenwerking en tussen onze twee gemeenten zorgen voor culturele, economische en sociale uitwisselingen, zowel op politiek, bestuurlijk als op het niveau van de mensen. Wij willen aan dit programma blijven deelnemen om onze gemeentelijke expertise te delen en te leren van de goede praktijken van onze partners, bv. op het vlak van participatieve democratie.

Mohamed Ouaraouss: De belangrijkste redenen waarom wij besloten hebben dit nieuwe partnerschap op internationaal niveau aan te gaan, zijn dat wij onze ervaringen tussen gemeenten kunnen uitwisselen en delen, zowel op politiek niveau als op het niveau van het bestuursapparaat. Zo blijven wij op de hoogte van goede praktijken in België of in andere Marokkaanse gemeenten die aan het programma deelnemen. Dankzij dit soort partnerschap kunnen wij ook de capaciteiten van de lokale actoren uitbouwen en kunnen wij rekenen op de steun van toegewijde gemeenten in het kader van de GIS-programma's. Het partnerschap kan ook worden beschouwd als een instrument voor de verdediging van diverse lokale kwesties, in het bijzonder in de sociale sector.

2. Wat zijn de voordelen, maar ook de eventuele nadelen van een dergelijk programma in vergelijking met andere soorten steun (bijvoorbeeld van een ngo)?

M. D. V.: Het GIS-programma heeft het voordeel dat je rechtstreeks met een andere gemeente kunt samenwerken, vertrouwensrelaties en wederzijds begrip kunt op bouwen en mogelijkheden kunt creëren voor duurzame partnerschappen op lange termijn.

Het grote voordeel van het project is juist die lange termijn. Het is de bedoeling de gemeentelijke instellingen sterker te maken en meer in het bijzonder een bureau voor maatschappelijk welzijn en voor culturele en sportieve activiteiten op te richten. Er wordt in de diepte gewerkt, in nauwe samenwerking tussen de partners, en het is de bedoeling dat die blijft bestaan, ook al zouden de subsidies op een dag worden stopgezet. Het doel is om samen de behoeften van onze partners vast te stellen en deze concreet vorm te geven in een stappenplan.

Voor kleine gemeenten als Koekelberg en Aït Youssef Ou Ali vormen de beperkte inzetbare personele middelen een struikelblok. Los van de reizen, die het project vooruithelpen, is het nodig om ondanks alle andere gemeentelijke projecten betrokken te kunnen blijven. Dankzij de gemotiveerde en betrokken verkozenen en ambtenaren die aan het programma meewerken, kan men zeggen dat het project een gemeentelijke prioriteit blijft op politiek en administratief niveau, wat essentieel is wil men het kunnen voortzetten.

In vergelijking met ngo's zorgt samenwerking voor meer contacten en verbindingen tussen gemeenschappen en lokale instellingen.

M. O.: Dit is onze eerste ervaring op het vlak van internationale samenwerking, dus we hebben nog niet de kans gehad met ngo's samen te werken om te kunnen vergelijken.

Ik focus daarom op dit GIS-partnerschap. Als voordeel vind ik de manier waarop het partnerschap tot stand is gekomen. Vanaf het begin gebeurde dat in dialoog en met overleg. De manier waarop het stappenplan is uitgewerkt, is een goede praktijk. We hebben de nodige tijd genomen, zowel op afstand als fysiek in levende lijve.

Een ander voordeel van een dergelijk partnerschap (dat de zaken aanzienlijk vergemakkelijkt) is dat er reeds een Belgisch-Marokkaanse internationale samenwerking bestaat. Een laatste voordeel ten slotte is de duidelijke visie op de werkzaamheden vanaf het begin. Bij de opstelling van het draaiboek zijn we het eens geworden over de krachtlijnen. We hebben ze duidelijk omschreven. De activiteiten of acties in het draaiboek zijn dan ook het resultaat van een gemeenschappelijke visie van de twee partijen.

3. Welke lessen/inspiraties trekt u uit de uitwisselingen tussen uw twee gemeenten? Zowel uit politiek oogpunt, tussen verkozenen, als uit bestuurlijk oogpunt, tussen ambtenaren, en tenslotte uit menselijk oogpunt?

M. D. V.: Op politiek vlak was ik onder de indruk van het werk van mijn collega, de voorzitter van de gemeente Aït Youssef Ou Ali, Mohamed Ouaraouss. Hij heeft veel contacten in zijn gemeente en zijn regio. Hij ontmoet heel wat mensen, verenigingen, partners en de verschillende overheden. Hij verdedigt de belangen van zijn gemeente en probeert compromissen te vinden door iedereen rond de tafel te krijgen. Je zou kunnen zeggen dat hij de participatieve democratie in de praktijk brengt. Hieruit put ik als schepen in Koekelberg, het mandaat dat ik in januari 2022 heb opgenomen, heel wat inspiratie.

Op administratief vlak hebben we dankzij de gesprekken tussen de directeur van de diensten,

> Mohamed Ouaraouss en Muriel de Virton, resp. voorzitter van Aït Youssef Ou Ali en schepen in Koekelberg.

Ahmed Azouagh, en de directeur personeelszaken van Koekelberg, Gisèle Wilkin, kunnen zien waar gemeenten in het Noorden en in het Zuiden qua rol en bevoegdheden inzake hun beheer en openbare dienstverlening van elkaar verschillen en ook welke de overeenkomsten zijn.

In menselijk opzicht hebben we onze persoonlijke relaties en het intercultureel begrip versterkt. Het is een project dat voor verbinding, uitwisseling en ontmoeting tussen volkeren zorgt. Hierdoor aanvaarden we diversiteit en stellen we onze eigen overtuigingen ter discussie.

M. O.: Het partnerschap tussen onze twee gemeenten is nog pril. We hebben dus nog niet de kans gehad om een objectieve evaluatie te maken van de betrekkingen die tussen de verschillende actoren, zowel op politiek als op administratief en menselijk niveau, tot stand kunnen worden gebracht. Maar op grond van deze korte ervaring hebben wij positieve zaken kunnen zien die ons kunnen helpen om die betrekkingen tussen politieke en administratieve spelers te verbeteren en verder uit te bouwen. Er zijn dus al tekenen, aanwijzingen die ons aansporen om in deze richting verder te gaan.

4. Worden er synergieën en banden gecreëerd tussen de verschillende Belgisch-Marokkaanse partnerschappen van de GIS?

M. D. V.: Ja, dankzij Brulocalis. Zij organiseren ontmoetingen met alle partners uit het Zuiden en het Noorden en tussen de Noordelijke partners, specifieke ontmoetingen tussen verkozenen en tussen ambtenaren. Zo ontstaan synergieën en banden. Hierdoor kunnen goede praktijken, ervaringen en middelen worden uitgewisseld.

Dankzij het platform Zuid-Noord dat in mei 2022 in Ouarzazate werd georganiseerd, kon het programma gezamenlijk concreet worden gelanceerd en konden gezamenlijke workshops worden georganiseerd.

Zo willen de gemeente Ait Youssef Ou Ali en de gemeente Al Hoceima (partner van de gemeente Schaarbeek), die op enkele kilometers van elkaar liggen, samen een forum organiseren voor de begeleiding van studenten.

M. O.: Met de stad Al Hoceima, die het dichtst bij ons ligt, zijn er al veel dagelijkse contacten, vooral met de coördinator die belast is met de betrekkingen met de Belgische gemeente Schaarbeek. Er bestaan ook contacten met verschillende gemeenten over de werking van het orgaan dat belast is met de gelijkheid van mannen en vrouwen. Er zijn ook contacten met de coördinator van de gemeente Berkane in de provincie Oriental (nldr: in het Noordoosten van Marokko, aan de grens met Algerije). Er bestaan dus al banden die in de toekomst versterkt moeten worden. Het is een goed idee om een nationale coördinator aan te stellen, omdat zij de ontwikkeling van deze banden tussen de partnerschappen in de verschillende gemeenten hier in Marokko, in relatie tot Brulocalis, op de voet kan volgen.

5. Heeft u overwogen of de gelegenheid gehad om de Marokkaanse gemeenschap, die bijzonder goed vertegenwoordigd is in het Brussels Gewest, op welk niveau dan ook bij dit project te betrekken?

M. D. V.: Onze partners uit Ait Youssef Ou Ali hebben familie en vrienden in Koekelberg wonen! Dat schept directe contacten en helpt om het programma bekend te maken in onze gemeente.

Bovendien hebben we enkele ideeën om verenigingen en de Marokkaanse gemeenschap van Koekelberg erbij te betrekken en hen via interculturele reizen kennis te laten maken met onze partners uit Ait Youssef Ou Ali. Zo gaan bijvoorbeeld tien jongeren van de Koekelbergse Jiu-Jitsu-club (Brussels Brazilian Jiu-Jitsu Academy) in april naar Al Hoceima om hun sport in de scholen te onderwijzen, en zullen zij van de gelegenheid gebruik maken om onze partners uit Ait Youssef Ou Ali te ontmoeten en misschien samen projecten op te zetten!

M. O.: Het is ook goed te vermelden dat iemand van de Marokkaanse gemeenschap van Koekelberg oorspronkelijk aan de basis ligt van dit partnerschap! De participatie van de Marokkaanse gemeenschap in België aan dit project blijft voor ons onontbeerlijk en behoort tot onze prioriteiten, gezien hun mogelijke rol in de verdere uitbouw van de relaties tussen de partners

op het vlak van internationale solidariteit en samenwerking. Historisch gezien bestaan de samenwerkingsbetrekkingen tussen Noord-Marokko en Europa in het algemeen al lang en in verschillende vormen. Dit partnerschap wordt derhalve beschouwd als een voortzetting van de bestaande relaties tussen de twee volkeren.

6. (Voor het Noorden) Hoe wordt een dergelijk partnerschap door de mensen in uw gemeenschap ervaren? Kan een dergelijk project een gelegenheid zijn om de bevolking

EEN NIEUWE NATIONALE COÖRDINATOR VOOR MAROKKO

Ouafae Rhouni Bellouti is begin 2023 door Brulocalis aangeworven om in Marokko de coördinatie en vertegenwoordiging te verzekeren van de 10 Marokkaanse gemeenten die aan het programma deelnemen. Zij moet onder meer zorgen voor de onderlinge contacten en uitwisseling van goede praktijken tussen de verschillende Marokkaanse gemeenten (op een jaarlijkse bijeenkomst). Zij moet de gezamenlijke behoeften en de manier waarop deze kunnen worden ingevuld in kaart brengen en het gemeentelijke programma voor internationale samenwerking behartigen bij de andere - onder meer Belgische - partijen voor ontwikkelingssamenwerking in Marokko.

Zo speelt Rhouni Bellouti een aanvullende en essentiële rol naast die van Brulocalis op het niveau van de betrokken Belgische gemeenten bij het Marokkaanse GIS-programma. Samen kunnen de adviseur van Brulocalis en Rhouni Bellouti via regelmatige contacten zorgen voor een betere coördinatie en zichtbaarheid van het programma en dus voor een groter draagvlak voor de doelstellingen en projecten van de partnerschappen. Deze nationale coördinatie vloeit voort uit een sterke vraag van de 10 Belgisch-Marokkaanse samenwerkingsverbanden, die tijdens de vergadering in Ouarzazate in mei 2022 geformuleerd werd.

bewust te maken van het belang van ontwikkeling?

M. D. V.: Dit programma is een kans om de mensen meer bewust te maken van de problematiek rond ontwikkeling en internationale solidariteit en om te laten zien dat ontwikkelingssamenwerking ook op lokaal en gemeentelijk niveau met beperkte middelen kan gebeuren.

Er is echt educatief werk aan de winkel. We proberen de bevolking van de gemeente te sensibiliseren en op de hoogte te brengen van het programma, via het gemeentelijk infoblad, de gemeentelijke website, social media, enz.

7. (Voor het Zuiden) Denkt u dat het programma bijdraagt of zal bijdragen tot nauwere banden tussen de verenigingen, de burgers en de gemeente? Wat zijn hierbij de mogelijkheden?

M. O.: Het sluiten van de samenwerkingsovereenkomst tussen onze gemeente en Koekelberg komt niet van één persoon alleen. Het is niet de wil van de voorzitter alleen, of van de directeur, de ambtenaren of de verkozenen. Het

beantwoordt aan een behoefte die door de verenigingen en de inwoners van de gemeente verwoord werd. Dat maakt de relatie tussen deze verschillende partijen en de gemeente nog sterker.

Er bestaat dus al een gemeenschappelijke doelstelling waarmee we aan de slag gaan en waarvoor we verschillende projecten opzetten. Een daarvan is dit samenwerkingsproject. Wij willen hiermee aan plaatselijke ontwikkeling kunnen doen. Vooral het sociale programma en ons richten tot bepaalde doelgroepen: vrouwen, jongeren en personen met een handicap. Dit zijn zeer interessante sociale zwaartepunten en, zoals wij al eerder hebben aangegeven, worden de meer kwetsbare groepen soms vergeten bij de maatregelen die lokaal genomen worden. Kortom, dit partnerschap is een kans om de situatie op dit terrein te verbeteren en te versterken. We willen deze groepen bereiken en zorgen voor hun integratie.

8. Open vraag: Welke resultaten worden in 2026 verwacht en maken het programma in

uw ogen tot een succes? Welke doelstellingen zou u graag verwezenlijkt zien?

M. D. V.: Ik hoop dat het programma in de eerste plaats de lokale instanties zal sterken in hun vermogen om een duurzaam lokaal maatschappelijk welzijnsbeleid uit te werken, uit te voeren en te evalueren ten behoeve van de bevolking en in het bijzonder de meest kwetsbare doelgroepen die hierboven zijn genoemd. In die zin zou de organisatie van sport- en cultuurweken in nauwe samenwerking met alle partners een concreet project zijn, een garantie voor succes.

Ten tweede lijkt het mij essentieel om de doelgroepen bij de beslissingen te betrekken en zo de participatieve democratie te versterken. Hier kan het Noorden inspiratie uit halen.

M. O.: Het programma zou een succes zijn als eind 2026 de specifieke doelstellingen die wij in ons stappenplan hebben vastgelegd, zijn bereikt. Aangezien dit voor onze gemeente een nieuwe en eerste ervaring is op het vlak van internationale samenwerking, is het inderdaad een uitdaging. Een uitdaging die we samen met de verkozenen, de ambtenaren en de verenigingen moeten overwinnen.

DE VOORNAAMSTE DOELSTELLINGEN VAN HET GIS-PARTNERSCHAP

Wij vermelden hier de belangrijkste doelstellingen van het actieplan voor het partnerschap tussen de gemeenten Aït Youssef Ou Ali en Koekelberg. Deze richten zich zowel tot de verkozenen en ambtenaren van het Marokkaanse gemeentebestuur als tot de inwoners, in het bijzonder vrouwen en jongeren. De nadruk ligt ook op personen met een handicap, aangezien veel Marokkaanse gezinnen mensen met een handicap nog steeds proberen te "verstoppert" uit angst voor afwijzing en stigmatisering.

De doelstellingen met betrekking tot vrouwen:

- Herstel van hun capaciteiten;
- Integratie in het sociale weefsel;
- Betere toegang tot de arbeidsmarkt na afloop van de studies (vooral door uitbreiding van de capaciteiten van de gemeentelijke vrouwencentra en -opvangcentra);
- Actieve participatie van vrouwen in het politieke en sociale leven¹.

¹ Dat zou een belangrijke doorbraak zijn, aangezien de participatie van vrouwen aan het politieke leven in Marokko nog steeds beperkt wordt.

De doelstellingen met betrekking tot jongeren:

- Actieve participatie aan diverse sociale, politieke, culturele, economische en sportieve activiteiten;
- Een vermindering van het aantal drugsverslaafden en delinquenten, dankzij welomschreven programma's over specifieke thema's;
- Actieve participatie van jongeren aan het politieke leven;
- Minder schooluitval;
- Het terugdringen van de uittocht van jongeren, een echte uitdaging voor de regio.

De doelstellingen met betrekking tot personen met een handicap:

- Het opzetten van een databank, met de bedoeling in de volgende fase van het partnerschap een zorgcentrum te bouwen;
- Het feit dat er binnen de gemeente een opvang- en begeleidingsdienst voor personen met een handicap komt;
- Het aanmoedigen van inclusief onderwijs (er hebben reeds vergaderingen plaatsgevonden met de provinciale onderwijsdi-

recteur om te proberen in scholen inclusieve lokalen ter beschikking te stellen van personen met een handicap);

- Het sturen van sensibiliseringswagens naar de verschillende douars en wijken van de gemeente, om te proberen deze mensen dichter bij de verschillende diensten te brengen, of het nu gaat om werk, gezondheidszorg of onderwijs, maar ook om ervoor te zorgen dat deze mensen geteld worden;
- Bevordering van maatschappelijke integratie en ondersteuning van personen met een handicap, in het bijzonder in jongerencentra en vrouwencentra en sportterreinen, waar personen met een handicap niet deelnemen aan de daar georganiseerde activiteiten.

De doelstellingen met betrekking tot de overheid:

- Activering van het bureau voor maatschappelijk welzijn, cultuur en sport (personeel en materieel);
- Capaciteitsopbouw van de verschillende betrokken partijen (verkozenen, ambtenaren, instanties voor gelijke kansen en verenigingen) voor het opzetten, beheren en uitvoeren van een inclusief maatschappelijk beleid via de opleidingsmodules in het stappenplan.

OCMW

OCMW-STUDIEDAG – ARMOEDE EN VOEDING – NAAR NIEUWE OVERHEIDSINITIATIEVEN?

De OCMW-studiedag vond op 14 februari 2023 plaats in de 3 gewesten en ging over armoede en voeding. Dit gebeurde met de steun van de POD Maatschappelijke Integratie. Meer dan 200 deelnemers (maatschappelijk werkers, diensthoofden, beleidsmakers, secretarissen en mandatarissen van de OCMW's van de drie gewesten,

waaronder veel van de 19 Brusselse OCMW's) woonden dit evenement via videoconferentie bij.

De dag resulteerde in een aantal beschouwingen over de mondiale voedselvoorzichtingen, de specifieke Belgische situatie, het verband tussen armoede en voeding, het recht op voeding en de manier waarop de OCMW's, dicht bij de mensen, kunnen meewerken aan de verwezenlijking van dit recht.

Karine Lalieux, minister van Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, was er ook bij.

We hebben goede praktijken kunnen uitwisselen tussen de verschillende gewesten, die eventueel in andere OCMW's kunnen toegepast worden.

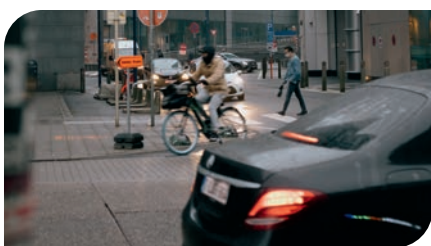
DIENST DUURZAME STAD

MOBILITEIT

Modelreglement en model van wegvergunning voor het plaatsen van laadpalen voor elektrische voertuigen

Brulocalis reikt een aantal juridische modeldocumenten als hulp voor de plaatsing van oplaadpunten voor elektrische voertuigen op gemeentewegen. Een werkgroep van Brulocalis heeft ze in samenwerking met Sibelga opgemaakt. In die werkgroep zitten de mobiliteitsadviseurs en de juridische diensten van Brulocalis en de gemeenten. De documenten kunnen [hier](#) gedownload worden.

Fietsopleiding “gids voor de juiste fietsinfrastructuur op de juiste plek”

Na verschillende vademecums over fietsgerelateerde onderwerpen heeft Brussel Mobiliteit onlangs een nieuwe gids uitgebracht met goede praktijken voor fietsvoorzieningen. Deze gids beantwoordt zowel aan de ambitie van het plan Good Move om in Brussel zich meer met de fiets te verplaatsen, als aan de eis dat alle soorten fietsers (mannen, vrouwen, kinderen, ouderen, beginners, ervaren fietsers,...) in

goede omstandigheden veilig en comfortabel moeten kunnen fietsen. De gids is een technische leidraad voor al uw inrichtingen en ook een beleidsinstrument.

Brulocalis en Brussel Mobiliteit hebben op 9 maart een opleiding georganiseerd waarop de gids werd voorgesteld en met de gemeenten werd gesproken over de manier waarop de gids kan worden gebruikt en over fietsvoorzieningen. De opleiding begon met een presentatie van de gids, gevolgd door een terreinbezoek, wat als basis diende voor verschillende praktische oefeningen in subgroepen.

Brainstorming: communicatieactiviteiten en -tools voor fietspromotie

Op 28 maart brachten Brulocalis en Brussel Mobiliteit de gemeenten samen rond het thema fietsen. Na enkele jaren Be bright, use a light is het immers de ambitie om de promotie van de fiets in het najaar helemaal anders aan te pakken. Daarvoor hadden we zoveel mogelijk ideeën en feedback van lokale actoren nodig. Daarom organiseerden we een brainstormsessie voor mobiliteitsadviseurs.

Autoloze dag: werkgroepen Afwijking en Politie komen samen

Bij Brulocalis rijmt de nieuwe lente met de start van de voorbereidingen voor de autoloze dag in september. Op 17 en 18 april zijn de werkgroepen Afwijking en Politie samengekomen om de modelverordening en het reglement te valideren, de vrijstellingsprocedures te lanceren, de signalisatie en de sluiting van het gewest vast te leggen, enz.

Workshop: evaluatie van het Good Move-plan

Op 31 maart hebben Brulocalis en Brussel Mobiliteit een bijeenkomst georganiseerd in het BIP (Brussels Info Place), gevolgd door een lunch. Deze bijeenkomst volgde op de workshop van 21 oktober over de evaluatie van het Good Move-plan. Doel was de

methodiek, de volgende stappen, de indicatoren en de resultaten van de oefeningen met de proefgemeenten voor te stellen. Na de presentatie van de testfase die met de gemeenten Vorst en Oudergem is gestart, hebben we met de lokale besturen kunnen werken aan de evaluatie-indicatoren die het Gewest heeft ontwikkeld. Sommige indicatoren konden worden bijgesteld, andere dan weer toegevoegd, enz.

Een bibliotheek met signalisatie

Brulocalis heeft in het kader van haar mobiliteits- en verkeersveiligheidsopdracht een downloadbare PDF-bibliotheek met signalisatie aangelegd. Daarin zitten de belangrijkste verkeersborden gerangschikt per type. Omwille van de samenhang is de nomenclatuur van de borden dezelfde als die van het e-Sign-platform. Behalve de vier afprintbare en downloadbare tabellen in PDF-formaat, heb je ook de mogelijkheid om elk verkeersbord afzonderlijk (met of zonder referentie) in SVG-formaat te downloaden.

Gids van de mobiliteit en de verkeersveiligheid

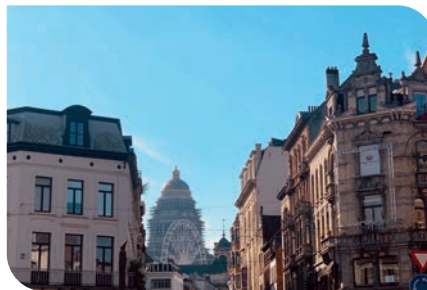

Nummer 67 verscheen eind maart en bevat artikelen over de volgende onderwerpen: het potentieel van de bakfiets in Brussel, Bike Delivery, de evolutie van het bestelwagenvak in Brussel, de sensibilisering voor MaaS, een studie over asfalt voor voetgangersvoorzieningen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,

de evaluatie van "coronafietspaden", aandacht voor voetgangers in het Good Move-plan, schoolstraten, de snelheidsbeperking sinds Stad 30 en de nieuwe gelijkgeschakelde parkeertarieven in het Brussels Gewest.

DUURZAME ONTWIKKELING

Brulocalis brengt een advies uit over het ontwerp van Lucht-, Klimaat- en Energieplan

De minister van Klimaattransitie, Leefmilieu en Energie, Alain Maron, heeft Brulocalis om een advies gevraagd over het ontwerp van Lucht-, Klimaat- en Energieplan (LKEP). Dit nieuwe plan wil het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met tal van maatregelen koolstofneutraal maken tegen 2050. Tegen 2030 zou de uitstoot van broeikasgassen al met 47% verminderd moeten zijn ten opzichte van referentiejaar 2005. Het plan ligt eveneens in de lijn van de reeds bestaande gewestelijke beleidsmaatregelen inzake lucht, klimaat en energie. Brulocalis organiseerde daarvoor op 6 februari een vergadering over het ontwerp van LKEP, die door alle gemeenten en Sibelga werd bijgewoond.

Lancering projectoproep Klimaatactie 2023

De projectoproep Klimaatactie anno 2023 voor de Brusselse gemeenten en OCMW's is op 31 maart gelanceerd. Met deze oproep blijft het Gewest de lokale besturen ondersteunen bij de uitwerking en uitvoering van klimaatactieprogramma's en ondersteunt het ambitieuze en impactvolle klimaatprojecten en projecten voor biodiversiteit.

De oproep bestaat uit 2 luiken: de ondersteuning bij het opzetten en de goedkeuring van een klimaatactieprogramma; en de ondersteuning van de uitvoering van klimaatmaatregelen, in de thema's Good Food, Zero Afval, Stad-Natuur (water en biodiversiteit). Het document met de projectoproep, de selectiecriteria, de subsidiemogelijkheden, de

termijnen en het subsidiebedrag en het aanvraagdossier zijn te vinden op onze website en op die van Leefmilieu Brussel. Aanvragen kunnen tot uiterlijk vrijdag 25 augustus 2023 worden ingediend.

De lancering van de projectoproep, waarop we de doelstellingen en de procedures nog eens overlopen, vindt plaats op maandag 24 april vanaf 10.00 uur via videoconferentie. Meer info is te verkrijgen via het e-mailadres municipalities@leefmilieu.brussels.

Inspirerende projecten duurzame ontwikkeling – werkgroep OCMW

De werkgroep OCMW kwam op maandag 3 april bijeen in de kantoren van Leefmilieu Brussel met het oog op de nieuwe projectoproep Klimaatactie 2023. In aanwezigheid van de Federatie van Brusselse OCMW's konden de deelnemers luisteren naar de presentaties van de winnende OCMW-projecten van de vorige edities van de projectoproep, en van gedachten wisselen over de goede praktijken en de mogelijke obstakels van dergelijke projecten.

EUROPA

44^e zitting van het Congres van Lokale en Regionale Overheden in Straatsburg – heel wat debatten en besprekingen

Het Congres van lokale en regionale overheden van de Raad van Europa heeft van 21 tot en met 23 maart 2023 zijn 44^e zitting gehouden in Straatsburg. De Belgische delegatie nam voor het eerst deel onder het voorzitterschap van Carla Dejonghe (vertegenwoordiger in de Regionale Kamer,

Brussels parlamentslid en gemeenteraadslid in Sint-Pieters-Woluwe). Dit is ook de eerste zitting die voorgezeten werd door Mathieu Mori, de nieuwe secretaris-generaal die in oktober 2022 werd verkozen.

Integratie van migranten in Europese steden

Op dinsdag 28 maart nam Brulocalis deel aan de conferentie "Empowering regions and cities in migrant integration governance", georganiseerd door het Europees Comité van de Regio's, in samenwerking met het netwerk van steden en regio's voor de integratie van migranten van het Comité, de Assembly of European Regions (AER), Eurac Research en de Brussels School of Governance van de Vrije Universiteit Brussel. De deelnemers bespraken de interculturele aanpak en de huidige uitdagingen bij de integratie van migranten en vluchtelingen in Europese steden en regio's.

Deze conferentie, waaraan werd deelgenomen door lokale en regionale overheden, vertegenwoordigers van de Europese Commissie en andere Europese instellingen, alsook de academische wereld en het maatschappelijk middenveld, was een goede gelegenheid om nieuwe voorstellen te bespreken en te formuleren over de wijze waarop kan worden ingespeeld op de toenemende diversiteit in onze samenleving, om integratie van migranten en vluchtelingen te stimuleren en om te zorgen voor interculturele interactie en sociale cohesie. Uit eerder en lopend onderzoek naar de coördinatie van de integratie van migranten op verschillende niveaus blijkt dat lokale besturen de integratie en het saamhorigheidsgevoel van migranten kunnen bevorderen.

Slotconferentie *IncluCities*

Van 28 tot 29 maart nam Brulocalis ook deel aan de slotconferentie van *IncluCities*, het project dat gedurende de laatste drie jaar op het Brussels grondgebied gevoerd werd door de Stad Brussel en de gemeente Schaarbeek om de integratie van migranten op lokaal niveau te vergemakkelijken. De slotconferentie, georganiseerd door de Europese coördinator CEMR (Council of European Municipalities and Regions), begon op

28 maart met de bijeenkomst van het consortium, waar alle Europese partners van het project bijeenkwamen.

Aan het eind van de eerste dag hebben de leersteden het startsein gegeven van de tentoonstelling met foto's die tijdens het project zijn genomen om de verschillende stadia van de uitvoering van de actieplannen te illustreren. Op de tweede dag kwamen de Europese partners bijeen in het Comité van de Regio's om de resultaten van de verschillende partnerschappen tussen de steden en de politieke aspecten van de deelname van de mentor- en leersteden aan dit proefproject te bespreken en om van gedachten te wisselen met vertegenwoordigers van de Europese instellingen (Europese Commissie en Comité van de Regio's). De dag werd afgesloten met drie workshops over gelijke kansen, over de rol van het onderwijs, over het gebruik van taal en vrijwilligerswerk als instrumenten voor integratie op lange termijn, en over het nieuwe model van inclusieve steden.

LOKALE DEMOCRATIE

Lancering van de projectoproep ELDW 2023 – Vergadering van de werkgroep ELDW

Brulocalis heeft op dinsdag 4 april vanop afstand een vergadering van de ELDW-werkgroep gehouden. Tijdens deze bijeenkomst werden de gewijzigde projectoproep, de stappen- en evenementenkalender voor de komende maanden en het nieuwe tweejaarlijkse thema van het ELDW gepresenteerd. De werkgroep was ook verheugd de heer Marchenkov en mevrouw Gaillard van het Congres van lokale en regionale overheden te mogen verwelkomen om te spreken over het ELDW-initiatief op Europees niveau.

RENOLUTION

Eerste intergemeentelijke werkgroep over groepsrenovaties

De gemeenten, alsook Leefmilieu Brussel en Urban.Brussels kwamen op 27 maart bijeen voor deze eerste intergemeentelijke werkgroep om de doelstelling van de Renolution-strategie en de middelen om die te bereiken, met name via groepsrenovatie, in herinnering te brengen. Vervolgens hebben de deelnemers samen nagedacht over het concept collectieve/groepsgewijze renovatie teneinde een gemeenschappelijke werkbasis te creëren en bepaalde punten van aandacht in kaart te brengen.

SAMENWERKING

GIS-programma: Brulocalis volgt werkzaamheden in Marokko op

Brulocalis ging begin maart 2023 naar Rabat om deel te nemen aan twee strategische bijeenkomsten voor het GIS-programma en de deelnemende gemeenten: op 6 maart, het forum van de Belgische ontwikkelingssamenwerkingsactoren die in Marokko aanwezig zijn en georganiseerd wordt door de Belgische ambassade; en op 7 maart, de bijeenkomst van Belgische organisaties en hun Marokkaanse partners van het Gemeenschappelijk Strategisch Kader Marokko. Dankzij de deelname van Brulocalis kon men de strategieën van de verschillende Belgische actoren beter leren kennen en bepaalde synergieën en complementaire elementen in kaart en in de praktijk brengen.

De delegatie werd voortgezet met een follow-upbezoek aan de regio Al Hoceima voor een ontmoeting met twee programmameenten, Al Hoceima en Aït Youssef Ou Ali, partners van respectievelijk Schaarbeek en Koekelberg. Tot slot was deze missie ook een goede gelegenheid om de nieuwe nationale coördinator in Marokko, die in januari van start is gegaan met haar taak ten behoeve van alle deelnemende Marokkaanse gemeenten, te ontmoeten en het actieplan uit te stippelen.

> Boryana Nikolova, hoofd van de studiedienst van Brulocalis en Lejla Celikovic, adviseur studiedienst

DE AANBEVELINGEN VAN DE MONITORINGSCOMMISSIECOMMISSIE VAN HET HANDVEST INZAKE LOKALE AUTONOMIE

Op 27 oktober heeft de Monitoringscommissie van het CLRA (Congres van Lokale en Regionale Overheden bij de Raad van Europa) zijn aanbevelingen uitgebracht over de toepassing van het Europees Handvest inzake lokale autonomie¹ in België². Dat gebeurde na twee bezoeken in respectievelijk maart en mei 2022. Dit is het 2de rapport waarin de uitvoering van het Handvest inzake lokale autonomie in België wordt geëvalueerd sinds de bekrachtiging ervan in december 2004, terwijl de ondertekening van het Handvest dateert van november 1985.

België heeft bepaalde bedenkingen geformuleerd bij de volgende artikelen:

- Artikel 3.2, betreffende de verantwoordelijkheid van het uitvoerend orgaan;
- Artikel 8.2, betreffende de controle op handelingen van plaatselijke overheden;
- Artikel 9.2, betreffende lokale financiën;
- Artikel 9.6, betreffende het overleg met de lokale besturen over de herverdeling van de financiële middelen;
- En tot slot artikel 9.7, betreffende de financiële bijdragen aan de lokale besturen.

Brulocalis volgde de monitoring van de toepassing van het Handvest en analyseerde de aanbevelingen van de Monitoringscommissie³ die aan de Belgische autoriteiten werd gericht om de naleving van het Handvest te verbeteren. Dit artikel bevat een selectie van de aanbevelingen die voor de Brusselse gemeenten het belangrijkste zijn; de nummering van deze aanbevelingen is die van Brulocalis, niet van de Monitoringscommissie.

1. De komende zevende staatshervorming aangrijpen om het beginsel van lokale autonomie explicieter en duidelijker in de grondwet op te nemen. Zo niet, de bestaande wetgeving inzake lokaal bestuur wijzigen om het beginsel van lokale autonomie uitdrukkelijk in te voeren.

België heeft sinds 1830 zes staatshervormingen ondergaan en is dus geleidelijk overgegaan van een unitaire naar een federale staat. Desondanks komt het beginsel van lokaal zelfbestuur noch in de Grondwet, noch in de Nieuwe Gemeentewet als dusdanig voor.

De artikelen 41⁴ en 162⁵ van de Grondwet erkennen dit beginsel echter impliciet en dit is erkend in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en de Raad van State.

De rapporteurs wezen er ook op dat lokale verkozenen klagen dat "er geen formeel mechanisme is voor overleg met de lokale overheden door de federale regering. Bovendien is er geen systematisch overleg. Volgens de lokale gesprekspartners gaat het om een ernstige lacune, aangezien het niet ongebruikelijk is dat de federale regering beslissingen of initiatieven neemt die een directe of indirecte impact hebben voor de lokale overheden, zoals onderhandelingen met politie- en brandweervakbonden [...]"⁶. [vrije vertaling]

2. De dialoog en het overleg tussen de federale en lokale niveaus versterken, met name wanneer het federale niveau beslist taken en verantwoordelijkheden aan de lokale overheden over te dragen die een significante financiële last voor de entiteiten zouden kunnen betekenen. [vrije vertaling] De beste optie zou zijn om een bilateraal orgaan op federaal niveau op te richten, bestaande uit vertegenwoordigers van de staat en de lokale overheden of op zijn minst een overlegstructuur, om een institutionele dialoog en overleg mogelijk te maken over kwesties die de Belgische gemeenten aangaan, met name op het gebied van arbeidsrechtelijke onderhandelingen voor agenten van de lokale politie, brandweertieners en andere lokale ambtenaren die door de gemeenten worden betaald.

1. Het Europees Handvest inzake lokale autonomie kunt u [hier](#) inkijken.
2. Opvolging van de toepassing van het Europees Handvest inzake lokale autonomie in België, Aanbeveling 487 (2022), [hier](#) in te kijken.
3. De Commissie voor de opvolging van de verplichtingen en verbintenissen van de lidstaten of de "Monitoringscommissie" is belast met het toezicht op de toepassing van het Europees Handvest inzake lokale autonomie en het aanvullend protocol betreffende het recht op deelname aan de aangelegenheden van de lokale overheden door de lidstaten die deze rechtsinstrumenten hebben bekrachtigd (Congres van Lokale en Regionale Overheden bij de Raad van Europa, zie [hier](#)).
4. "Uitsluitend gemeentelijke of provinciale belangen worden bestuurd door de gemeentelijke of provinciale raden volgens de beginselen die in de Grondwet zijn vastgelegd."
5. "Provinciale en gemeentelijke instellingen vallen onder de wet. De wet legt de toepassing van de volgende beginselen vast: [...] de bevoegdheid van de provincieraden en van de gemeenteraden voor alles wat van provinciaal en van gemeentelijk belang is, behoudens goedkeuring van hun handelingen in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald."
6. CG(2022) 43-16 final, Rec 487 (2022), §196.

Wat de gemeentefinanciën betreft, vormen de lokale belastingen een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeenten. Er zijn twee soorten belastingen: lokale aanvullende belastingen op de betaalde belastingen van de Staat of de gewesten en lokale autonome belastingen.

Wat de aanvullende belastingen betreft, staat het bestaan van deze belasting los van de lokale besturen en hebben zij alleen een beslissingsmarge met betrekking tot de bepaling van het bedrag of het percentage van deze belastingen. Dit zijn de opcentiemen op de onroerende voorheffing en de aanvullende belastingen op de personenbelasting.

Verenigingen van lokale besturen hebben diverse klachten geuit over het huidige systeem van lokale belastingen ten opzichte van nationale of gewestelijke belastingen en met name over het feit dat “hogere” overheden algemene economische beleidsbeslissingen kunnen nemen, zoals belastingvoordelen die de belastingtarieven wijzigen of het beslissen over belastingverlagingen of -vrijstellingen. Deze besluiten hebben later een duidelijke impact op de lokale inkomsten, aangezien het aandeel van de belastingen dat aan de lokale overheden toekomt, kleiner wordt.

*De lokale besturen zijn echter niet betrokken bij de goedkeuring van deze besluiten en worden er zelfs niet over geraadpleegd*⁷. [vrije vertaling]

De bevroegde lokaal verkozenen hebben gewezen op talrijke voorbeelden waarbij het federale niveau overlegt, beslissingen neemt of wetgeving goedkeurt over aangelegenheden die direct of indirect gevolgen hebben voor de gemeentelijke financiën, zonder dat deze vooraf worden geraadpleegd⁸.

3. *Op de relevante niveaus en op expliciete wijze het beginsel van begrotingsneutraliteit vaststellen, volgens hetwelk besluiten en regels op federaal of gewestelijk niveau die een impact hebben op de bevoegdheden en activiteiten van de gemeenten gepaard moeten gaan met een adequate financiering.* [vrije vertaling]

Voorkomen van decentralisatie van taken of verantwoordelijkheden naar de lokale overheden zonder te zorgen voor voldoende financiële middelen. De overdracht van bevoegdheden moet gepaard gaan met bijbehorende financiering.

In het rapport staat dat “de verenigingen klaagden dat dit gedrag van de federale regering leidde tot een verschuiving van lasten van het federale naar het lokale niveau, een punt dat de afgelopen jaren aan de kaak werd gesteld”⁹. [vrije vertaling]

Dit is een te zware verschuiving van de last voor de financiën van de gemeenten, waar veel taken naar de gemeenten worden overgeheveld zonder dat daar menselijke of financiële middelen tegenover staan¹⁰.

De overheveling van de lasten in het dossier “pensioenen” is hier een perfect voorbeeld van en is het onderwerp van de volgende aanbeveling.

4. *Het federale niveau en/of de gewesten aanmoedigen om een aanzienlijk deel van de financiële last van de betaling van de pensioenen van de lokale overheidsambtenaren met een ambtenarenstatuut op zich te nemen.* [vrije vertaling]

Ter herinnering: het personeelsbestand van een lokaal bestuur bestaat uit contractueel en statutair personeel.

De huidige pensioenregeling voor gemeentepersoneel drukt zwaar op de begroting van de lokale overheden. Deze laatste werd geërfd zonder het voordeel van proportionele federale financiering voor deze uitgaven.

Om die reden worden de lokale besturen vandaag geconfronteerd met een onhoudbare financiële last, voor een verantwoordelijkheid waarover zij niet met de federale regering hebben kunnen overleggen.

De rapporteurs benadrukken met name dat “dit probleem vooral zorgwekkend is voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De delegatie kreeg te horen dat deze uitgaven in deze regio in 2021 80 miljoen euro bedroegen. Bovendien zal de financiële last om natuurlijke redenen elk jaar toenemen en volgens de prognoses van de Rekenkamer zullen de kosten van de pensioenen sneller blijven stijgen dan de loonmassa. Tevens zullen de 19 gemeenten in 2025 naar schatting 100 miljoen euro aan pensioenen aan hun ambtenaren moeten betalen. Volgens Brulocalis zal de financiële impact van deze situatie een veel grotere bedreiging vormen voor de lokale financiën dan de gevolgen van de pandemie”¹¹. [vrije vertaling]

“Alle lokale mandatarissen die de delegatie ontmoette, waren het erover eens dat het pensioenstelsel voor lokale ambtenaren niet houdbaar is. Op het moment van het bezoek was dit de grootste en ernstigste klacht van lokale mandatarissen op het gebied van lokale financiën.

Lokale mandatarissen hebben voorgesteld om ten minste een deel van deze financiële last door de staat of door de regio's te laten dragen. [...] in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er geen enkel initiatief of plan om de gemeenten te helpen de financiële last van de betaling van de pensioenen op te vangen [...]”¹² [vrije vertaling].

5. *Een bestendig bilateraal orgaan creëren bestaande uit vertegenwoordigers van de gewesten en lokale overheden om een permanente en stabiele institutionele dialoog en overleg mogelijk te maken.* [vrije vertaling]

Op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onderstreepten de lokale mandatarissen eveneens het feit dat “er geen formele en gestructureerde overlegprocedure bestaat tussen de regionale regering en de lokale overheden (de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn). De raadgeving (die vaak slechts bestaat uit het verstrekken van informatie) wordt dus overgelaten aan de gewestelijke regering (waarvan de meeste bevoegdheden die de gemeenten betreffen afhangen). Deze consultatie

7. CG(2022) 43-16 final, Rec 487 (2022) § 276

8. *Ibid.*, § 306

9. CG(2022), *op. cit.*, § 268.

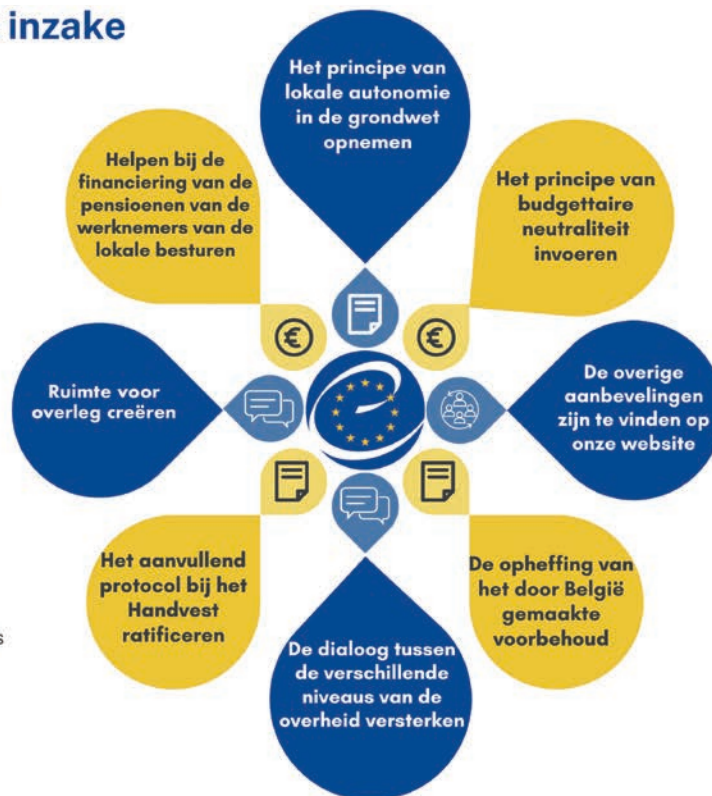
10. Zie bijvoorbeeld: “Gemeentelijke bestuurlijke handhaving van ondermijnende criminaliteit – de minister van Binnenlandse Zaken zorgt voor verbeterd ontwerp maar lasten worden nog altijd naar de gemeenten doorgeschoven.”

11. CG(2022), *op. cit.*, § 262

12. CG(2022), *op. cit.*, § 263 e.v.

Europese Handvest inzake lokale autonomie

Aanbevelingen van de monitoringcommissie met betrekking tot de toepassing van het Handvest in België

De analyse van het monitoringrapport is te vinden op [Brulocalis.brussels](https://brulocalis.brussels)

vindt soms plaats, maar soms ook niet en er lijkt geen logica in te zitten¹³. [vrije vertaling]

6. De bewegingsmarge van de lokale overheden vergroten op het gebied van menselijke middelen, zodat zij een systeem van stimulansen en bonussen kunnen opzetten om goede prestaties van hun werknemers te belonen.

De rapporteurs waren van mening dat “ondanks deze algemene vrijheid de delegatie enkele klachten over dit onderwerp heeft gehoord. Zo klaagden sommige lokale verantwoordelijken dat zij door het strakke kader van de regelgeving niet genoeg vrijheid hadden om werknemers te erkennen en te belonen voor goede prestaties. Ze willen meer flexibiliteit om hun werknemers te stimuleren en goede prestaties te belonen.

Andere lokale mandatarissen meldden moeilijkheden bij het aanwerven van lokaal personeel. Dit is soms te wijten aan het gespecialiseerde of technische profiel van de functie of, in andere gevallen, aan het feit dat kandidaten een goede beheersing van verschillende talen moeten hebben om in lokale overheden te kunnen werken¹⁴. [vrije vertaling]

7. De lopende procedures voor de bekrachtiging van het Aanvullend protocol bij het Handvest afronden zodat het federaal niveau het Protocol zo snel mogelijk kan bekrachtigen. [vrije vertaling]

De delegatie wees erop dat het gewestelijk parlement in het Brusselse Gewest op 22 april 2022 de ordonnantie tot goedkeuring van het Aanvullend protocol bij het Handvest heeft aangenomen en het op 30 april 2022 heeft bekrachtigd, alvorens de federale regering daarvan in kennis te stellen.

Deze aanbeveling is dan ook eerder gericht tot andere regio's die dat nog niet hebben gedaan.

8. Opheffen van bepaalde bedenkingen bij het Handvest die bij de bekrachtiging voor België zijn gemaakt, met name voor bepalingen van het Handvest die in de praktijk al worden nageleefd, zoals artikel 9.7¹⁵. Daartoe dient het federale niveau de passende gewestelijke overlegprocedures over deze kwestie in gang te zetten. [vrije vertaling]

Hieronder volgt een lijst van artikelen die volgens de Commissie opnieuw moeten worden bekeken:

Art. 3.2: Dit recht wordt uitgeoefend door raden of vergaderingen waarvan de leden zijn gekozen door middel van vrije, geheime, op gelijkheid berustende, rechtstreekse en algemene verkiezingen, en die over uitvoerende organen kunnen beschikken die aan hen verantwoording zijn verschuldigd. Deze bepaling staat op geen enkele wijze in de weg aan het houden van vergaderingen van burgers, aan een referendum, dan wel aan enige andere vorm van rechtstreekse deelname van de burgers waar dit is toegestaan bij wet.

13. CG(2022), op. cit., § 171

14. CG(2022), op. cit., § 209 en 210.

15. “Voor zover mogelijk, dienen subsidies aan lokale autoriteiten niet bestemd te worden ter financiering van specifieke projecten. De toewijzing van subsidies mag geen afbreuk doen aan de fundamentele vrijheid van de lokale overheden om een eigen beleid te voeren binnen de grenzen van hun eigen bevoegdheid.” [vrije vertaling]

De Monitoringscommissie wijst erop dat “België een bedenking heeft geformuleerd bij artikel 3.2, omdat de uitvoerende organen van de plaatselijke overheden op het ogenblik van de bekrachtiging geen verantwoordelijkheid verschuldigd waren aan de gemeenteraden, zoals het Handvest vereist.”¹⁶ [vrije vertaling]

Volgens de rapporteurs is deze veronderstelling ongegrond, althans gedeeltelijk. Momenteel voorziet de gewestelijke wetgeving inzake lokaal bestuur (althans in het Waalse en het Vlaamse Gewest) duidelijk in de politieke verantwoordingsplicht van de uitvoerende organen (burgemeester, college) tegenover de gemeenteraad.

Gezien het bovenstaande zijn de rapporteurs van mening dat artikel 3.2. van het Handvest “slechts gedeeltelijk wordt nageleefd, aangezien het mechanisme van de motie van vertrouwen of wantrouwen niet in alle lokale overheden en gewesten wordt erkend.” [vrije vertaling] (NVDR: Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

Art. 8.2: Elk administratief toezicht op de activiteiten van de lokale overheden dient in de regel slechts gericht te zijn op het verzekeren van de naleving van de wet en de grondwettelijke beginselen. Administratief toezicht mag echter met betrekking tot doelmatigheid door hogere autoriteiten uitgeoefend worden inzake taken waarvan de uitoefening aan de lokale overheden is gedelegeerd.

Volgens het toelichtend rapport bij het Handvest “dient bestuurlijk toezicht normaliter beperkt te blijven tot de toets van de wetmatigheid van handelingen van lokale overheden autoriteiten en niet te zien op de doelmatigheid ervan”¹⁷. [vrije vertaling]

Concreet gaat het over de toezichthoudende controle uitgeoefend door het gewest. Er zijn twee soorten toezicht: gewoon toezicht en specifiek toezicht.

Gewoon toezicht is een controle die a posteriori wordt uitgeoefend op vaststelling van de administratieve handeling van de gemeente. De toezichthoudende overheid kan het dus op wettelijke gronden herzien, wijzigen of annuleren. Als de lokale overheid niet tevreden is over de uitgeoefende controle, kan zij in beroep gaan bij de Raad van State.

Specifiek toezicht kan worden uitgeoefend door de federale staat, de gemeenschappen of de gewesten, in functie van het bestuursniveau dat bevoegdheden aan de lokale overheden heeft gedelegeerd. Dit toezicht is strikt beperkt tot de controle van de wijze waarop de plaatselijke instanties de bevoegdheden uitvoeren die hun zijn toegekend door de genoemde territoriale overheden.

Art. 9.2: De financiële middelen van de lokale overheden dienen evenredig te zijn aan de bevoegdheden zoals die zijn vastgelegd in de Grondwet of de wet.

De klacht die het meest voorkomt, betreft de impact van de pensioenkosten van lokale ambtenaren op de lokale financiën. Deze kwestie wordt hieronder toegelicht en sluit aan bij de aanbeveling van het Congres dat de federale staat en de gewesten

aanmoedigt om financieel bij te dragen aan de betaling van de pensioenen van de lokale ambtenaren.

Art. 9.6: De lokale overheden worden op gepaste wijze geraadpleegd over de manier waarop de herverdeelde middelen aan hen zullen worden toegewezen.

Er werd opgemerkt dat de lokale besturen over het algemeen niet voldoende worden geraadpleegd over de toewijzing van de aan hen herverdeelde middelen. Deze kwestie wordt hieronder toegelicht en hangt samen met de aanbeveling betreffende de oprichting van een orgaan voor dialoog en overleg met de lokale overheden, zowel met de federale regering als met het Gewest.

Art. 9.7: Voor zover mogelijk, dienen subsidies aan lokale overheden niet bestemd te worden ter financiering van specifieke projecten. De toewijzing van subsidies dient geen afbreuk te doen aan de fundamentele vrijheid van de lokale overheden om een eigen beleid te voeren binnen de grenzen van hun eigen bevoegdheid.

Hier stelt de Commissie dat “in België de belangrijkste toewijzing aan de gemeenten een globale toewijzing is, toegekend door het gewest. [...], de gewesten zijn verantwoordelijk voor de meeste aangelegenheden met betrekking tot de lokale financiën, en moeten er ook op toezien dat de financiën van de lokale overheden toereikend zijn, in verhouding staan tot de hun toegewezen taken en bevoegdheden, en voldoende gediversifieerd en gezond zijn, enz.” [vrije vertaling]¹⁸

“De verkozenen uit de gewesten die de delegatie heeft ontmoet, garandeerden dat de lokale overheden vrij zijn om deze bedragen naar eigen goeddunken te besteden, hoewel zij deze meestal gebruiken om hun werkingskosten te dekken”. [vrije vertaling]

Het bedrag van dit voornaamste fonds wordt jaarlijks bijgewerkt en verhoogd in functie van de inflatie.

Naast deze voornaamste toewijzing kan elke regio kleinere, sectorspecifieke fondsen hebben.

Lokale overheden kunnen ook subsidies ontvangen die worden toegekend door de “hogere” overheden (staat, gewest, gemeenschap). De andere overheidsniveaus kunnen zeker het initiatief nemen om in bepaalde omstandigheden rechtstreeks investeringswerken te financieren die de lokale overheden in de toekomst ten goede zullen komen¹⁹.

Wat de analyse van artikel 9.7 betreft, was de delegatie in het algemeen niet op de hoogte van belangrijke klachten. Het lijkt erop dat de gemeenten veel vrijheid hebben om het geld dat zij ontvangen uit de gewestelijke subsidies te besteden. Daarom zijn de rapporteurs van mening dat België voldoet aan de eisen van artikel 9.7 van het Handvest, hoewel deze bepaling voor ons land niet bindend is.²⁰

16. CG(2022), op. cit., § 110 e.v.

17. CG(2022), op. cit., § 232

18. CG(2022), op. cit., § 310

19. CG(2022), op. cit., § 321

20. CG(2022), op. cit., § 329

Bouwen of verbouwen: meer dan alleen een financiering

Een renovatie of nieuwbouw in het vooruitzicht?

Heeft uw bestuur de actuele kennis in huis om uw bouw of renovatie vlot te doen slagen? Of om een overheidsopdracht uit te schrijven? Daarnaast moet uw project voldoen aan tal van normen en vaak ook complexe technieken. Later volgt een heuse opvolging van de werf, budgetten, vorderingsstaten...

Laat u hierbij begeleiden. Van a tot z. Van gebouwenanalyse tot oplevering. Met 1 centraal aanspreekpunt. En zonder administratieve rompslomp. Met Smart Building & Renovation Solution haalt u een all-informule in huis, gestoeld op jarenlange ervaring van eigen vastgoedsspecialisten en de expertise van gespecialiseerde, innovatieve partners. Met deze unieke formule kiest u voor geïntegreerd, duurzaam en compleet projectmanagement met financiering.

Meer weten?

Mail naar smartimmo@belfius.be of stel uw plannen voor aan uw relatiebeheerder.

Belfius